Jaargang 115. Vrijdag, 28 November 1856. No. 143.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD

voor de Stad en Provincie Groningen.

Verkiezing.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* maken bekend, dat het BUREAU van STEMOPNEMING in de Gemeente *Groningen*, aan hen, in gevolge art. 68 der Kieswet, heeft ingezonden de PROCESSEN-VERBAAL bedoeld bij art. 52 en 67 der gemelde Wet, wegens de **inlevering** op den 26sten en de **opening** op den 27sten dezer van de STEMBRIEFJES voor de KEUZE van een **LID** van den RAAD der GEMEENTE, ter vervulling der plaats van den Heer H. B. ONNES; dat uit het Proces-Verbaal van Stemopneming blijkt, dat het getal der uitgebragte Stemmen is geweest 381, waarvan 3 van onwaarde zijn verklaard; dat geen der gestemde Personen de volstrekte meerderheid van stemmen heeft verkregen; dat de meeste stemmen hebben verkregen de Heeren **J. SWAAGMAN Jr. 186** en **[illegible] 105**, over welke eene **herstemming** moet plaats hebben, welke bepaald is op **Woensdag den 10den December e.k.**

Voorts dat, in gevolge art. 69 der Kieswet, AFSCHRIFT van de PROCESSEN-VERBAAL terstond is aangeplakt en ter SECRETARIJ der GEMEENTE voor een iegelijk ter lezing is nedergelegd.

GRONINGEN, 27 November 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

Aanbesteding

VAN

KLEEDINGSTUKKEN.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *Groningen* zijn voornemens, door hunnen GECOMMITTEERDE, bij *enkele inschrijving* aan te besteden:

Het MAKEN en LEVEREN van onderscheidene KLEEDINGSTUKKEN voor de Agenten van Politie, over de jaren 1857 en 1858; in twee Perceelen.

De Voorwaarden van Aanbesteding, alsmede de Stalen van de Lakens, Baaijen, enz. zullen van heden ter SECRETARIJ dezer Gemeente voorhanden zijn.

De op zegel geschreven Inschrijvingsbiljetten, ingerigt overeenkomstig de Voorwaarden, moeten vóór of uiterlijk op **Woensdag den 3den December 1856**, aan het Raadhuis worden besorgd.

De opening der Biljetten en de provisionele toewijzing aan de laagste Inschrijvers, onder nadere goedkeuring, zal in het openbaar plaats hebben op **Donderdag den 4den December 1856**, des voormiddags te tien uur, in een der Vertrekken van het Raadhuis.

GRONINGEN, 17 November 1856.

Burgemeester en Wethouders: J. SLOT.
De Secretaris: HORA SICCAMA.

NIEUWSTIJDINGEN.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit New-York van den 8sten dezer behelzen nadere opgaven betrekkelijk de verkiezing van den heer *Buchanan*, den kandidaat der democratische partij, tot president der Unie. Het kiescollegie, hetwelk door de onderscheidene staten der Unie bij regtstreeksche stemming gevormd is om een hoofd van het eedgenootschappelijke bewind te kiezen, bestaat uit 296 personen; daarin zijn 163 aanhangers van den heer *Buchanan*, 125 van den heer *Fremont* en 8 van den heer *Fillmore*. Uit Californië was nog geene opgave van den uitslag der stemming ontvangen; maar men had reeds door vroegere berigten de zekerheid, dat de vier leden van het kiescollegie, welke door dien staat gekozen worden, tot de partij van heer *Buchanan* zouden behooren.

In een Engelsch dagblad worden droevige bijzonderheden medegedeeld betreffende de ongeregeldheden, die de laatste verkiezingen voor het presidentschap hebben gekenmerkt. De tooneelen welke dit blad verhaalt, vielen voor te Baltimore. In die stad werden de voorstanders van *Buchanan* en die van *Fillmore* handgemeen; in twee kiescollegiën was het gevecht verschrikkelijk. Men schatte het aantal dooden en gekwetsten op vierentwintig.

— Er is reeds veel over den slavenhandel geschreven, maar nergens nog vonden wij de geheele wijze waarop de ongelukkige negers aan den vaderlandschen bodem worden ontvoerd zoo duidelijk, uiteengezet als in het volgende verhaal van den Engelschen matroos *Wilson*. Het luidt als volgt:

Ik kwam in de maand Julij 1855, na eene driejarige walvischvaart te Boston aan. Het geld, waarmede ik werd afbetaald, was, gelijk bij matrozen veelal plaats heeft, in korten tijd verspild en ik zag mij genoodzaakt, weder naar zee te gaan. Ik verhuurde mij als matroos aan boord van den schooner *Mary E. Smith*. De kapitein zeide mij, dat het schip naar Montevideo in Zuid-Amerika was bestemd. Wij bevonden ons nog niet lang in zee, toen ik ontdekte, dat mij eene valsche bestemmingsplaats van het vaartuig was opgegeven, en dat het in stede van naar Zuid-Amerika te stevenen, een' slaventogt naar de kust van Afrika ondernam. Hetzelfde bedrog was, naar ik vernam, jegens bijna de geheele manschap gepleegd; ook de tweede stuurman behoorde tot de bedrogenen. De kapitein poogde dit gedrag te bemantelen, zeggende, dat hij gedwongen was, deze handelwijze te volgen, dewijl het hem anders schier onmogelijk zoude zijn geweest, het vereischte aantal zeelieden te bekomen. De beste voldoening, welke hij ons allen beloofde, was eene ruime gage. Deze laatste verzekering deed de meeste werking; want het bedrag der beloofde soldij scheen fabelachtig; de vastgestelde belooning voor gewone matrozen was 600 dollars voor de vaart naar de Afrikaansche kust en van daar naar Cuba, van waar ieder gratis naar zijne woonplaats zoude worden gebragt; daarenboven zoude ieder het regt hebben, om twee negers voor zich zelven mede te nemen, ten einde hen op Cuba te verkoopen. Ofschoon ik slechts een eenvoudig matroos was, bezat ik toch te veel edelaardig gevoel, om mij aan de dienst van den slavenhandel te wijden. In mijnen tegenwoordigen toestand konde ik echter niets anders doen dan mij tevreden te stellen. De tweede stuurman voedde, naar ik mij overtuigde, dezelfde gezindheid als ik. Voor dat wij de Afrikaansche kust bereikten, werd een gedeelte van het schip tot een slavendek ingerigt en alles voor de ontvangst der negers gereed gemaakt. Met de meeste zorgvuldigheid vermeed men, het ontmoeten van schepen. Onderscheidene soorten van vlaggen van verschillende landen bevonden zich aan boord, om altijd de meest gepaste te kunnen ophijschen. Ook waren wij van kanonnen en amunitie voorzien, ten einde in staat te wezen, in geval van eenen aanval of andere gebeurtenis, ons te kunnen verdedigen. De *Mary E. Smith* landde bij kaap Padron aan de Afrikaansche kust en nam oogenblikkelijk eene lading slaven aan boord. Voor dat deze lieden nog geheel waren ingenomen, verliet ik met den tweeden stuurman het schip Wij begaven ons naar eene slaven-factorij, of Barracun, zoo als men ze gewoonlijk noemt, op acht Engelsche mijlen zuidwaarts van kaap Padron. Hier gaven wij voor, dat de oorzaak van onze ontvlugting was gelegen in de wreede behandeling van den kapitein des vaartuigs, van welks boord wij gedeserteerd waren. De Barracun, in welke wij waren opgenomen, stond onder het gezag van zekeren heer *Farré*, die daar was geplaatst als agent van een groot Portugeesch koopmanshuis. Kort na mijne aankomst overleed de tweede stuurman. Ik bleef daar derdehalve maand en vond gedurende dezen tijd ruime gelegenheid, om den geheelen negerhandel te leeren kennen. Deze Barracun was, even als alle dergelijke bewaarplaatsen van negers, aan de kust van Afrika, op een uit zee zoo min mogelijk zigtbaar punt, gelegen; dit punt was daarom zoodanig gekozen, ten einde de ontdekking voor de langs het strand kruisende oorlogschepen des te beter te verhinderen. De barracun was eene ten ruwste opgeslagen loods en omvatte twee afdeelingen, de eene voor de mannelijke, de andere voor de vrouwelijke slaven en kinderen; iedere afdeeling had ruim 400 vt. lengte en 30 voet breedte met eene daar tusschen gelegen ruimte van 75 voet. Het geheel bevond zich op eene eenigzins verhevene plek, opdat de overstrooming, waaraan het land nabij de kust is blootgesteld, geene schade zoude kunnen veroorzaken. De wanden mitsgaders het dak waren met stroo bedekt. In de beide ruimten moeten zich, naar men mij verhaalde, op zekere tijdstippen wel tweeduizend negers hebben bevonden. Het getal hangt af van het gelukkig toeval in het verkrijgen van een voorraad van deze koopwaar, alsook van het meer of minder drukke bezoek der slavenschepen op de kust. Voor de aanschaffing van deze negers is een bijzonder handelsstelsel georganiseerd. Tot dit einde worden opzettelijk lieden gedresseerd, die niets anders hebben te doen dan in het land overal rond te reizen en negers te stelen. Zij brengen hen naar de barracunen en ontvangen daarvoor knoopen, calico, koperen armbanden, oude geweren of rum. De voor een sterken, bruikbaren neger bewilligde prijs bedraagt ongeveer acht dollars, voor vrouwen en kinderen drie tot vier dollars, betaalbaar in goederen. Kinderen beneden zes jaren worden niet verhandeld. De begeerigheid dezer lieden naar schitterende sieraden en rum is zoo groot, dat de ouders hunne eigene kinderen en mannen hunne vrouwen aan de slaven-factoryen verkoopen. De negers worden gedurende hun verblijf in de barracun bij troepjes van acht tot twaalf aaneengeketend. Ieder neger ontvangt een ijzeren band om den hals en aan dezen ring worden ketenen gehecht. De negers moeten arbeiden, doch blijven gedurende dit werk, dat trouwens niet veel beteekent, met de boeijen zaamgeklonken. Het naastbij deze plaats gelegene water was drie Engelsche mijlen verwijderd en het vorderde geene geringe moeite, om het noodige drinkwater aan te voeren. Boonen, rijst en madock maakten het hoofdvoedsel der negers uit. Dit laatste is een wortel, die in deze streken groeit en uit welken eene soort van soep wordt bereid, die intusschen alleen een neger kan gebruiken. Na een verblijf van een of twee dagen in de barracun worden de negers gebrandmerkt. Gedurende mijn verblijf stelde ik pogingen in het werk, om naar St. Paul de Loanda te komen, ten einde den Amerikaanschen consul te spreken; maar de agent vergunde mij niet, de barracun te verlaten. Alhoewel hij mij in het eerst vriendschappelijk had opgenomen, veranderde hij toch later van gedrag ten mijnen opzigte. Hij was een zeer donkerkleurige sluwe Spanjaard; het was onmogelijk, zijn vertrouwen geheel te winnen en er viel ook niet aan te denken, om hem iets toe te vertrouwen. Ik bemerkte, dat hij mij oogenschijnlijk met argwaan behandelde en beijverde mij dus alleenlijk, om zijnen onwil af te wenden, want ik wist, dat hij met mij, wanneer ik hem er aanleiding toe gaf, even weinig complimenten zoude maken als met eenen neger. Hij was altijd sterk gewapend en gedurende mijn verblijf bij hem, velde hij een neger, wegens het niet nakomen zijner bevelen, met eene pistool ter neder. Na verloop van derdehalve maand kwam een slavenschip naar Kaap Padron, zond op ongeveer acht mijlen boven de factorij booten naar den wal, en de kapitein met eenigen zijner manschap kwamen in de barracun, om eene lading negers te koopen. Dit slavenschip was de *Altivie* van New-York. Een getal van 400 negers werd gekocht tot den prijs van 60 dollars voor de sterkste manspersonen; voor vrouwen en kinderen betaalde men 30 a 40 dollars. De heer *Farré* kwam met den kapitein overeen, dat hij mij zoude medenemen. Ofschoon er mij veel aan was gelegen, dat ik dit oord verliet, mengde ik mij niet in de onderhandeling, omdat ik mij steeds had gevleid met de hoop, op een Engelschen kruiser te zullen komen. Zoo als de zaken echter nu stonden, mogt ik geen wederstand bieden, maar begaf mij aan boord en trad als matroos in dienst. De *Altivie* was een schooner van 160 tonnen, goed gebouwd en een snelle zeiler. De negers werden met spoed aan boord gebragt en het meerendeel in het ruim opeengepakt. Voor de vrouwen en kinderen was eene aangenamer plaats op het dek ingerigt. Hier konden zij ten minste de frissche lucht genieten, zoodat de toestand iets dragelijker was; vreeselijk daarentegen was die der ongelukkigen beneden in het schip, die zonder zich te kunnen verroeren, in lagen boven elkander waren gestapeld; hunne voeding was tamelijk goed, maar water werd hun zeer spaarzaam toegediend. Het schip zette koers naar Cuba en landde bij het onbewoonde eilandje Santa Maria. Gedurende den overtogt, die 40 dagen duurde, waren honderd negers gestorven; hier verkocht men de menschen-lading aan planters van Cuba, die zich met een schip naar het eiland hadden begeven. Eenige der stevigste zwarten bragten ieder 800 dollars op. Terstond na den verkoop, die acht dagen duurde, werd de *Altivie* in brand gestoken en vernield.

— In de Dominicaansche republiek is generaal *Baez*, haar ex-president, die door zijnen opvolger *Santana* was gebannen, teruggekeerd. Op nieuw heeft hij de teugels des bewinds aanvaard. Daarentegen had *Santana*, ten jare 1853 tot president benoemd, en wiens gezag scheen op hechte grondslagen gevestigd te zullen worden door zijne op Keizer *Soulouque* behaalde overwinningen, alle populariteit verloren, omdat hij zich een voorstander toonde van de inlijving van den staat bij de Noord-Amerikaansche Unie, terwijl hij zich bovendien gehaat had gemaakt door de bloedige wraak welke hij op zijne staatkundige tegenstanders nam. De terugroeping van den heer *Baez* is een protest tegen die Amerikaansch-gezinde strekking; zij geschiedde met de medewerking zelve der voormalige aanhangers van *Santana*, en onder voorwaarde dat het verledene geheel vergeten zou zijn en geen weêrwraak zou worden geoefend.

RUSLAND.

De Keizer heeft verschillende decoratiën bij het Perzische leger uitgedeeld en den eersten minister van den schach zijne bijzondere hoogachting te kennen doen geven Van zijn kant heeft de schach van Perzië decoratiën doen toekomen aan den grootvorst-troonopvolger en den eersten minister van Rusland.

- Vorst *Woronzoff*, bekend door zijne vroegere wapenfeiten in den Kaukasus en tot 1853 gouverneur over Nieuw-Rusland, is, des namiddags van den 18den dezer, te Odessa, in den ouderdom van 74 jaren, overleden.

— Al de kozakken van den Don, die niet minder dan 81 regementen met veertien veld-batterijen vormen, hebben verlof bekomen om naar hunne haardsteden terug te keeren. Daarentegen wordt eene offensive beweging tegen de bergbewoners van den Kaukasus voorbereid. Reeds zijn 14,000 man rekruten op weg om het leger van den Kaukasus te versterken.

— Van de in de haven van Sebastopol in den grond geboorde schepen der Russische vloot zijn, volgens gedaan onderzoek, nog slechts weinigen bruikbaar. In het geheel heeft men 70 vaartuigen laten zinken, van welke de meesten 10 jaren hadden gediend.

TURKIJE.

Een vreeselijke brand is in den nacht van den 11den op den 12den dezer in de Frankische voorstad van Konstantinopel, Pera, uitgebroken, welk gedeelte der stad gedeeltelijk in de asch is gelegd. Men rekent dat er 600 huizen zijn afgebrand. Alle pogingen tot blussching waren vruchteloos, uit gebrek aan water en dewijl de huizen te digt op elkander stonden. Er is gebrek aan woning voor de talrijke ongelukkigen. De Turksche regering tracht eenige staande gebleven barakken te koopen, om de rondzwervende menschen onder dak te brengen. De Turken zijn daarbij zeer gelaten; men hoort geen gekerm of weeklagten. »Het is ons *kismet* (noodlot)!" zeggen zij, en daarin berusten zij. Zoo zag men eene Turksche familie op een hoop stroo, om eene tafel, in de vrije lucht, zitten, het eenige dat zij gered had. De huisvader rookte rustig zijne pijp, en de overigen vergenoegden zich met eene bete brood en een dronk water. Zij schenen zoo vergenoegd, alsof zij op eene landpartij zaten.

ITALIE.

Uit Napels verneemt men van den 15den, dat, ten gevolge der steeds toenemende gisting, vooral in het arrondissement Cilento, de politie eene menigte arrestatiën heeft bewerkstelligd, naar men zegt, 150. Toen het volk de gevangenen wilde bevrijden, is een gevecht met de gewapende magt gevolgd, waarin verscheidene personen ernstig gewond zijn.

De hertog *de Serradifalco*, wien 's Konings amnestie ten deel is gevallen, heeft bevel ontvangen, zich onmiddellijk naar Palermo te begeven, zonder Napels aan te doen.

— Eene depêche uit Rome zegt, dat het geheele berigt van den onlangs vermelden aanval door roovers op den spoortrein naar Frascati niets dan een verdichtsel is.

DENEMARKEN.

Voor een paar dagen maakten wij, op gezag van sommige dagbladen, melding van eene poging, die door Rusland ten behoeve van de Deensche regering bij de twee groote Duitsche hoven gedaan zou zijn. Een schrijven uit Berlijn in de *Hann. Ztg.* verklaart deze mededeeling voor onjuist, en verzekert dat men noch te Berlijn, noch te Weenen eene onmiddellijke interventie van Rusland in deze aangelegenheid voorziet.

GROOT-BRITTANJE.

Het Engelsche gouvernement heeft eene overeenkomst gesloten met de maatschappij voor het daarstellen eener telegrafische verbinding tusschen Noord-Amerika en Engeland. Zij zal door schepen van de Britsche marine zoo veel mogelijk bijgestaan worden in het werk der peilingen en in het uitbrengen van den kabel, waarin de telegraafdraad besloten wordt. Het gouvernement zal aan de maatschappij, voor het overbrengen zijner berigten, eene vaste som van 14,000 pond sterling jaarlijks betalen, tot den tijd toe waarop deze aan hare aandeelhouders een dividend van zes per cent zal kunnen uitkeeren; dan zal de jaarlijksche uitkeering tot 10,000 p. st. verminderd worden en tot dat bedrag nog vijfentwintig jaren voortduren.

FRANKRIJK.

Er is thans iets meer bekend geworden van den inhoud der circulaire, die dezer dagen door den minister van buitenlandsche zaken van Rusland is verzonden betrekkelijk de in de uitvoering van het Parijsche verdrag opgerezen geschilpunten.

»In deze circulaire (zegt de Londensche *Globe*) neemt het Russische gouvernement een' gematigden toon aan, en wijst het met bijzonderen nadruk op zijne overeenstemming met de inzigten van Frankrijk en Pruissen. Rusland verklaart bereid te zijn om alle aanspraak op het bezit van het Slangen-eiland te laten varen, maar is van oordeel dat het meer belangrijke geschil over het bezit van Bolgrad moet behandeld worden op een congres, aan welks beslissing het belooft zich te zullen onderwerpen."

Nu zou men meenen dat het genoemde regerings-orgaan van Engeland zich tevreden betoonde over deze »gematigde" nota. Maar neen. »Dit nieuwe staatsstuk is enkel scheurpapier, roept het blad uit. Het heeft alleen de strekking om het geduld van Engeland uit te putten. Het is aan het Britsche gouvernement volkomen bekend, dat Rusland nooit in ernst aanspraak op het Slangen-eiland gemaakt heeft, maar alleen om zich daarmede den valschen schijn van gematigdheid te kunnen geven." Men ziet hier al weder uit, hoe onhandelbaar dat Britsche gouvernement is, en het kan dan ook geene verwondering baren, dat de Fransche regering al hare krachten moet inspannen om met haren nabuur en bondgenoot op een vriendschappelijken voet te blijven.

Van die zijde wordt dan ook niet ten onregte opgemerkt, dat de pogingen van Engeland, om weder een' rang te willen innemen, waartoe het meent regt te hebben, zeer vaderlandslievend mogen wezen; dat de onbegrijpelijke aanvallen, tegen Frankrijk gerigt, een onvermijdelijk gevolg mogen zijn van de vrijheid om alles te drukken en te zeggen, maar dat men het inderdaad als eene zeer slechte belooning mag beschouwen, voor al hetgeen door Frankrijk gedaan is tot bevestiging van het verbond met Engeland, wanneer men in zijne dagbladen tot zelfs den persoon des Keizers ziet aangevallen. De loop der zaken schijnt het Fransche gouvernement dus tot Rusland te doen naderen en van Engeland te verwijderen. Tot nu toe heeft het Fransche gouvernement getracht dit zoo veel mogelijk te verhoeden. De vraag is echter, of dit op den duur zal kunnen worden vermeden. Moeijelijk is die vraag natuurlijk vooraf te beantwoorden, maar zoo veel is zeker, dat de gebeurtenissen dit dagelijks moeijelijker maken, waartoe ook van eene andere zijde bijdragen de onloochenbare pogingen van Rusland in vredelievenden zin.

Ten gevolge van dezen toestand, willen sommigen niet zonder beduchtheid voor de gevolgen zijn. Op de Parijsche beurs maakten deze zich in de laatste dagen dan ook nog al beangst. Zij zeiden dat de politieke verwikkelingen nog niet geëindigd waren; zij spraken van moeijelijkheden, welke nog omtrent het verdrag van Parijs te vereffenen zijn, van het Napelsche vraagstuk, van het conflict tusschen Engeland en Perzië, enz. enz.; zij zeiden, dat de behoefte aan geld steeds dezelfde is; dat de bank hare maatregelen nog niet gewijzigd heeft, en nog veel meer dergelijke zaken, geschikt om een donker tafereel van den tegenwoordigen toestand op te hangen. — Zeker zijn de aanhangige politieke vraagstukken niet zonder gewigt, doch inderdaad moeten zij niet van dien aard worden beschouwd, dat daardoor eenige vrees voor verstoring van den vrede zou moeten ontstaan. Men heeft eerst onlangs een langdurigen, kostbaren oorlog ten einde gebragt, waaraan alle Europesche mogendheden direct of indirect deel hebben genomen. Niemand verlangt thans een nieuwen oorlog, en de bestaande moeijelijkheden zullen wel langs diplomatieken weg overwonnen worden.

— De Keizer heeft den kommandant van het Russische eskader dat te Cherburg ligt, den schout-bij-nacht *Behrens*, doen uitnoodigen naar Parijs te komen.

— Zaturdag avond werd het nieuwe *Cafe parisien*, waarvan onlangs eenig berigt is gegeven, en dat zijne wederga niet heeft, voor het publiek geopend, en onder bescherming van 200 stads sergeanten, municipale gardes enz. door 30,000 personen bezocht, terwijl 30,000 anderen niet konden worden toegelaten. Dit koffijhuis, in minder dan zes maanden door *Charles Duval* gebouwd, heeft twee millioen gekost.

BELGIE.

De minister van binnenlandsche zaken, de heer *de Decker*, heeft zijne in de zitting der kamer van Zaturdag uitgesprokene rede besloten met een plegtig protest tegen de hoogst onverdraagzame wijze, waarop voornamelijk de Vlaamsche clericale dagbladen zich ten zijnen aanzien hebben uitgelaten. Hij heeft verklaard, zich daartoe verpligt te achten, als een opregt en ijverig Katholijk, in 't belang van het Katholicismus zelf, 't welk door zulke buitensporige aanvallen op eene bedenkelijke wijze wordt benadeeld, en omdat hij de innige overtuiging heeft, dat, indien de geestelijke opperhoofden die rigting mogten willen blijven volgen, zij zich weldra aan den

rand van een afgro zouden bevinden, waarin niet alleen de godsdienst, maar ook de geheele Belgische nationaliteit verloren zouden gaan.

»Ja (dus heeft de minister geëindigd), als ik de aandacht vestig op de Katholijke drukpers der beide Vlaanderen en vooral van die provincie welke mij het naast aan het harte ligt, dan ben ik wel genoodzaakt te zeggen, dat een ademtogt van onverdraagzaamheid over België is gegaan. Maar die wind ontleent zijnen oorsprong uit het buitenland. Tot eer van mijn land moet ik verklaren: onverdraagzaamheid strookt niet met het Belgiscke karakter; zij is altijd uit het buitenland in België ingevoerd.

»Altijd, zoowel onder *Philips II*, als onder *Joseph II* en onder *Willem*, heeft de onverdraagzaamheid, om 't even of zij werd genaamd inquisitie, wijsbegeerte, of Protestantismus, het land in opstand gebragt. Op die drie proeven van overdraagzaamheid is met drie revolutiën geantwoord. Welnu, dezelfde les, welke ik vroeger aan de ultra-liberale partij gaf, die geef ik thans aan het onverdraagzame onderdeel van de partij, tot welke ik de eer heb te behooren.

»Het is alzoo mijne opregte en diep gevestigde overtuiging, dat onze staatkundige beschaving geheel berust en altijd heeft berust op deze twee groote beginselen: een diep godsdienstig gevoel, en eene warme vrijheidsliefde. Het godsdienstige gevoel, hoe diep ook geworteld, is vijandig gestemd ten aanzien van elke overdrijving, van elke onverdraagzaamheid; de ware vrijheid, zoo als zij altijd is opgevat, is vijandig gestemd ten aanzien van elke buitensporigheid en heeft eene neiging om hetgeen eerbiedwaardig is te eerbiedigen. De waarachtige nationale staatkunde berust op den band tusschen godsdienst en vrijheid. Zoo heeft het congres van 1830 het begrepen. Ik voor mij heb nooit de zaak van de godsdienst afgescheiden van de vrijheid.

»Plegtig verklaar ik, en gij allen zult met mij instemmen, dat zij, die godsdienst verlangen zonder vrijheid, de inborst der bevolking miskennen, evenzeer als zij die aandringen op vrijheid zonder godsdienst. Hetgeen ik verlang, is een innig, loyaal verbond tusschen godsdienst en vrijheid. Ik ken geen andere Belgische staatkunde, en zal nooit eene andere in toepassing zoeken te brengen."

De meeste liberale bladen zijn niet tevreden met de door den heer *de Decker* op den voorgrond gestelde beginselen, vooral ook omdat de minister willens en wetens de zaken uit haar verband voordraagt en het doet voorkomen alsof slechts een onderdeel der Katholijke partij onverdraagzaam is, terwijl het daarentegen uit de taal van alle bepaald-Katholijke bladen des lands op de meest overtuigende wijze blijkt, dat de geheele partij de beginselen is toegedaan, welke worden voorgestaan door de bladen der Vlaamsche bisschoppen. Volgens de liberale dagbladpers, zou men bij den eersten opslag zeggen, dat de minister mannelijk en standvastig had gesproken, doch is zulks geenszins het geval, en is een gedurig keeren en wenden, zooals zulks in de laatste dagen bij den minister *de Decker* is opgemerkt, geenszins een blijk van veerkracht te noemen.

Van den anderen kant is het te Brussel uitkomende clericale hoofdorgaan fel verbolgen, omdat de minister *de Decker*, bij zijn antwoord aan den heer *Frère*, heeft verklaard, dat hij een hoogleeraar, die openlijk verkondigde dat gewetens-vrijheid eene noodlottige dwaling is, deswege zoude teregtwijzen. Alzoo zou volgens het clericale blad, geen hoogleeraar in België de studerende jongelingschap mogen aanbevelen de beginselen vervat in de pauselijke verklaring van 1832. — Zoo als men zich zal herinneren, wordt in die verklaring zeer bepaaldelijk de staf gebroken over de constitutionele vrijheden.

Ook in de zitting van Maandag zijn de beraadslagingen over de vrijheid van onderwijs nog tot geene eindbeslissing gekomen. Die geheele zitting was gewijd aan de redevoeringen van drie sprekers der clericale partij, de heeren *de Haerne*, *Tesch* en *Dumortier*, die het ministerie met betrekking tot zijne handelingen tegenover professor *Laurent* hebben getracht te verdedigen.

NEDERLAND.

Tweede Kamer der Staten Generaal.

Zitting van Maandag den 24sten November.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der algemeene beraadslagingen over de begrootingswetten voor 1857.

De heer *van Bosse* beantwoordt de rede van den heer *Foreest*, die het liberalisme bestreed op godsdienstig, op staatkundig en op oeconomisch terrein. Hij doet o. a. opmerken, dat de anti-revolutionaire partij zich het monopolie van liefde en gehechtheid aan het Huis van Oranje aanmatigt; dat de herhaalde en luide betuigingen daarvan, welke hij met den naam van kwakzalverij bestempelt, enkel ten doel hebben om de liberalen in verdenking te brengen, alsof bij deze geen liefde en gehechtheid aan het Huis van Oranje huisvesten, en dat de historische herinneringen sterk genoeg bewijzen dat het Huis van Oranje zijne getrouwste aanhangers heeft gevonden bij de liberalen, zonder dat deze noodig hadden overal met hunne gevoelens van trouw en liefde te koop loopen. — Tot de begrooting zelve overgaande, voert de spreker eenige beschouwingen over de uitgaven; zich voorstellende ter gelegener tijd over de middelen te handelen. Hij komt inzonderheid op tegen de buitengewone verhooging dier uitgaven, zonder dat de middelen daartegen genoegzaam opwegen, terwijl hij betreurt, dat er bij de Regering nog geen plan bestaat tot herziening van ons belastingstelsel.

De heer *Thorbecke* treedt als tweede spreker op; hij verklaart, dat hij bij deze beraadslaging geene bepaalde vragen aan het Ministerie zal rigten, maar slechts eenige opmerkingen in 't midden zal brengen, die hetzelve welligt er toe zullen leiden om aan te vullen hetgeen het reeds over zijne rigting gezegd heeft. Door hetgeen de minister van justitie, in de zitting van verleden Zaturdag, dienaangaande medegedeeld heeft, is hij versterkt in zijne reeds vroeger opgevatte meening, dat het vorige Ministerie niet alleen wegens het vraagstuk van het onderwijs is afgetreden. Aan het tegenwoordige Ministerie schrijft hij eene meer ernstige en gemoedelijke gedachte toe, dan aan het vorige; de vraag is echter: waarop komt die gedachte neder, en wat is het beginsel 't welk men voornemens is te volgen? Is het 't dusgenaamde anti-revolutionaire beginsel, hetwelk Zaturdag door den heer *v. Foreest* ontwikkeld is?

Voorts nagaande de verklaringen, die voorkomen in de memorie van antwoord op het verslag der Kamer, merkt de spreker aan, dat er gewis geene vrees bestaat voor verbreking der grondwet; maar dat het de vraag is, *hoe* de grwt. zal worden nageleefd. Men kan die grwt. betrachten als een feit dat niet op zijde geschoven kan worden, en ook als een levensbeginsel. — Het komt hem voor, dat de Regering de behoefte aan overeenstemming met de wetgevende Kamers eenigzins wil beperken. — In de memorie van antwoord vindt hij geene bevredigende oplossing van de gedane vraag, of bij het Gouvernement niet de neiging heerscht om zekere kerkelijke kleur aan te nemen, of althans om verlangens en wenschen, op kerkelijk terrein geuit, te bevredigen? — Wat het vraagstuk van het onderwijs betreft, zegt hij, met genoegen den min. van justitie den 25sten Sept. j.l. in de Kamer de verklaring te hebben hooren afleggen, dat het de taak der Regering en haar pligt is, de zorg voor de Christelijke behoeften van het volk geheel over te laten aan degenen aan wie zij overgelaten moet worden.

Met het oog op de door den minister afgelegde verklaring, dat het Ministerie niet gekomen is om al de droombeelden van de petitionarissen aangaande het onderwijs te vervullen, en dat het geen Ministerie van de minderheid wil zijn, maar de bezwaren tegen de gewetensvrijheid uit den weg wil ruimen, vraagt spr., of het Ministerie reeds onderzocht en beslist heeft, dat hetgeen waaraan men den naam van gewetensbezwaren geeft, dit wel is, en of die bezwaren kunnen worden opgeheven. Hij wil de regten van niemand krenken; maar de vraag is, of iemands regten in gevaar zijn, en of de overheid eene taak op zich zal nemen, die, volgens de grwt., niet de taak der Regering kan wezen. Het komt hem voor, dat het godsdienstig gevoel, de voldoening aan de godsdienstige behoeften der ingezetenen, bij de regeling van het onderwijs vrij moet zijn.

Voorts terugkomende tot de vraag, welke de gedachte van het Ministerie is, verklaart spr. dat hetgeen daaromtrent is medegedeeld, hem niet ongerust of ontevreden maakt over de optreding van dit Ministerie. Hij stelt zich voor, dat bij hetzelve eenheid van gedachte bestaat, en hij zal zich niet veroorloven, antecedenten op te halen. Hij beschouwt de verschijning van het Ministerie als eene natuurlijke ontwikkeling, of als een ziekte-verschijnsel. Is de anti-revolutionaire gedachte een levens-beginsel, een levens-element van Regering, dan heeft zij er regt op, hare plaats te vervullen, en dan zal hij gerust de ontwikkeling daarvan afwachten. Men moet die proefneming niet ontzien, hij is daarvoor volstrekt niet beducht; hij zou zelfs het levensbeginsel van dit Kabinet versterkt willen zien door deelneming b. v. van het lid uit Leiden (den heer *Groen*) en den spreker uit Alkmaar (den heer *v. Foreest*). De uitkomst der proef kan leerzaam zijn en tot bevordering van het algemeene welzijn strekken.

Ten slotte vraagt spr. inlichtingen ten aanzien van de gebeurtenissen in Luxemburg, niet om die te beoordeelen, noch om het Ministerie daarvoor verantwoordelijk te stellen, maar voor zoo veel ons land, wegens Limburg, daarin betrokken kon zijn. Hij deed opmerken, dat verscheidene der artikelen van de Luxemburgsche constitutie, welker verandering is voorgesteld, — zoo als betreffende de onschendbaarheid van het Hoofd van den Staat en de verantwoordelijkheid van deszelfs raadslieden, het ministeriëel contra-seign, de uitoefening der wetgevende magt, de ontbinding der Kamer, het vaststellen van eene *jaarlijksche* begrooting, — geheel overeenstemmen met de Nederlandsche grw., en hij wenschte te vernemen, of ook voor Limburg gevaar bestond voor eene verandering dezer bepalingen op aandrang der bondsvergadering.

De beide sprekers werden beantwoord door de ministers van financiën, van binnen- en van buitenl. zaken.

De rede van den *minister van financiën* was hoofdzakelijk gerigt tegen de financiële bedenkingen van den heer *van Bosse*, maar, alvorens daartoe over te gaan, verklaart z. exc., dat er geen verschil van denkbeelden en zienswijze bij de ministers aanwezig is; dat zij ten eenemale zijn homogeen, en dat welligt nog nimmer in Nederland een meer eenstemmig bewind aanwezig is geweest. Op de aanmerking, dat het antwoord der Regering op het voorloopig verslag, betreffende het eerste hoofdstuk, van misnoegen zoude hebben doen blijken, merkt z. exc. aan, dat de Regering, naar zijn inzien, met waardigheid heeft geantwoord; dat zij grooten prijs stelt op gemeen overleg, op wisseling van denkbeelden; maar dat, zoodra zij iets toegeeft, dit haar wordt aangerekend, alsof zij zich door de oppositie laat beheerschen. Hem is voorgekomen, dat een minister zijne eigene gedachte moet openbaren, zoolang die strookt met de zienswijze van het Hoofd van den Staat, maar dat, indien deswege verschil aanwezig is, de eerlijke minister zich aan het bestuur dient te onttrekken.

Volgens den minister, hecht de Regering groote waarde aan het gemeen overleg, maar zoekt zij daarin geenszins uitsluitend hare kracht; — is de afschaffing van den accijns op het gemaal het gevolg geweest van de overtuiging, dat de middelen dit veroorloofden, maar behoort daar niet uit te volgen, dat ook de belasting op de brandstoffen moet worden afgeschaft, waardoor de geldmiddelen der gemeenten nog meer zouden worden bezwaard. — Wat de verhooging der uitgaven betreft, waarover men zich beklaagt, is het den minister leed, dat hier te lande zoo weinig medelijden zoude worden betoond met het lot van de mindere ambtenaren, die hunne gezinnen ter naauwernood van brood kunnen verzorgen, en dat dit in het naburige België zoo veel beter wordt begrepen.

De *minister van binnenlandsche zaken* doet opmerken, dat men tegen de thans in functie zijnde bewindslieden twee beschuldigingen heeft ingebragt, als 1) dat het Ministerie eene bepaalde en wel eene kerkelijke kleur had aangenomen, en 2) dat het Bewind zich niet op zijn standpunt had gehandhaafd, en zich in eene reactionaire rigting had behooren te doen kennen. Hem is voorgekomen, dat beide deze beschuldigingen elkander vernietigen; — dat, indien het bezwaarlijk mag zijn om zich boven de partijen te verheffen, daaruit niet volgt, dat men er onder moet geraken, en dat het in een land, als het onze, gevaarlijk zoude zijn om met eene uitsluitende partij te willen besturen; dat boven de partijen nog een belang staat, te weten, het Nederlandsche volksbestaan; 't welk nog hooger opklimt dan tot 1795 en 1848, en omtrent hetwelk de partijen, indien zij ten minste ter goeder trouw zijn, het eens behooren te wezen, en te begrijpen, dat wij onze vrijheid en onafhankelijkheid onder de volharding van het Vorstenhuis hebben erlangd, 't welk wij het geluk hebben te bezitten, en waarvoor de liefde nationaal is, terwijl de Koning boven al de partijen is gesteld, — en wij onder dit Vorstenhuis eene verdraagzaamheid kunnen betoonen, die glansrijk met hetgene elders bestaat mag worden vergeleken, en ons land tot een toevlugts-oord kan maken van hen, die elders worden verdrukt.

Wat het openbare onderwijs betreft, behoort dit, naar des ministers inzien, te zijn in Christelijken zin; is de opvoeding de taak der ouders, maar is ook daarom, naast de staatzorg, de vrijheid van het bijzonder onderwijs verzekerd. Over de mate van het Christelijk element behoort de staat geen uitspraak te doen, maar hij moet zorgen, dat aan de algemeene behoefte, aan den wensch des volks, worde voldaan. Deze wensch is, volgens den minister, het bestaan van gemengde Christelijke scholen, derwijze, dat niet met de wet in de hand uit deze scholen zal kunnen worden geweerd, wat men algemeen verlangt dat daarin zal worden gevonden.

Mogt er een tijd komen, in welken men niet bevredigd kan worden met eene algemeene Christelijke school, dan zal men tot het daarstellen van gesplitste scholen kunnen besluiten, maar, naar het inzien des ministers, is de Regering alsnog niet bevoegd om aan al de wenschen der petitionarissen te voldoen, maar wel om zoo veel mogelijk aan hunne bezorgdheid te gemoet te komen. Wat den tijd der indiening van de verlangde wet betreft, daaromtrent verklaart de minister, geenszins eene belofte te kunnen afleggen, welke hij niet zeker is van te kunnen nakomen, en dat, indien de heer *Dommer*, die inlichtingen heeft verlangd, daarmede niet is bevredigd, dezen niets anders overschiet dan om de begrooting te verwerpen.

De *minister van buitenlandsche zaken* geeft, ten aanzien van de vraag, betreffende de Luxemburgsche aangelegenheden, te kennen, dat de Koning, door de Duitsche bondsvergadering gedrongen, genoopt is geworden tot de voordragt der maatregelen, welke men op het oog heeft; — dat er echter een groot onderscheid bestaat tusschen Luxemburg en Limburg; — dat Luxemburg een staat uitmaakt, geheel op zich zelven staande en alzoo aan Duitschland onderworpen, en Limburg daarentegen een gedeelte uitmaakt van Nederland, en in de grondwet is opgenomen; — dat de Nederlandsche Regering geheel vreemd is aan het gebeurde in Luxemburg; — dat van de zijde der bondsvergadering nog geene aanvragen zijn gedaan welke tot Limburg betrekking hebben, en dat het bezwaarlijk is, vooraf te bepalen wat men zoude doen, indien van dergelijken aandrang mogt blijken, maar dat men het wel zeker daar henen zoude trachten te wenden, dat Limburg onder onze door de mogendheden gewaarborgde grondwet werd behouden.

Op voorstel van den heer *v. Hoëvell*, wordt hierop, met 46 tegen 11 stemmen, besloten de beraadslaging tot den volgenden dag te verdagen.

In deze zitting zijn ingekomen de volgende wets-ontwerpen, als: 1) tot wijziging van hoofdstuk V der staats-begrooting voor 1855; 2) tot aanmoediging van den invoer van granen en andere levensbehoeften; en 3) tot onteigening van perceelen voor den aanleg van een kanaal door Zuid-Holland. Ook is ingekomen eene missive van den minister van justitie, ten geleide van eene nadere nota van wijziging van hoofdstuk IV der staatsbegrooting voor 1857.

Zitting van Dingsdag den 25sten November.

In de heden gehouden zitting van de Tweede Kamer zijn de algemeene beraadslagingen over de begrootingswetten ten einde gebragt.

Hoofdstuk I en II, *Huis des Konings* en *hooge collegiën van staat*, zijn met algemeene stemmen *aangenomen*.

Morgen voortzetting der beraadslaging.

's GRAVENHAGE, 26 November.

Bij kon. besluit van den 22sten zijn benoemd tot regters in de arr.-regtbank te Amsterdam, mr. *S. Wildschut*, thans plaatsvervanger, en mr. *L. A. A. van Wensen*, thans plaatsvervangend kantonregter aldaar.

— Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon, dr. *B. Verver*, professor in de scheikunde aan het koninklijk athenæum te Maastricht.

— Ten gevolge van de interpellatie van den heer *Meeussen*, zijn in de Tweede Kamer overgelegd drie gedrukte staten. De eerste bevat de lijst der openbare godsdienstoefeningen (processiën, bedevaarten en begrafenisplegtigheden, voor zoo verre als deze als openbare godsdienstoefeningen worden beschouwd), welke door den betrokken procureur-generaal voor *wettig* worden gehouden. De meeste daarop voorkomende plaatsen zijn gelegen in de arrondissementen van 's Hertogenbosch en Eindhoven; — sommige in Gelderland, Limburg en Zeeland, eene enkele in Noord-Holland. Aan het slot van deze lijst vindt men de volgende aanteekening: »Uit vele gemeenten in Noord-Brabant, Gelderland en andere provinciën trekt jaarlijks een gedeelte der bevolking, in meer of minder plegtstatigen optogt, naar Kevelaar en terug. Voor zoover die optogten het kenmerk van openbare godsdienstoefening niet dragen, zijn zij bij de wet niet verboden."

De tweede lijst bevat de opgave der openbare godsdienstoefeningen, als de hier voren vermelde, welke door den daarbij betrokken procureur-generaal voor *onwettig* worden gehouden. Daarop komen voor eenige weinige gemeenten in Noord-Brabant, Gelderland, Limburg en Noord-Holland.

De derde lijst bevat de opgave der openbare godsdienstoefeningen, die in 1856 door het openbaar gezag zijn *verboden*. De daarop voorkomende gemeenten zijn Berlicum, St. Oedenrode, Grave, Baarle-Nassau, Ossendrecht, Aarle-Rixtel, Helmont, Budel, Groesbeek (Gelderland), Soesterberg (Utrecht) en Moordrecht (Zuid-Holland). Die te Groesbeek bestond in eene processie naar Kevelaar, welke, na het verbod, niet is gehouden. Die van Soesterberg bestond in eene processie op Sacramentsdag, welke, na het verbod, op eene besloten plaats is gehouden. Die van Moordrecht betrof eene begrafenisplegtigheid op een niet afgesloten kerkhof, welke op de aanmaning van den kantonregter, niet weder is gehouden.

— Niet alle gemeenteraden hebben aan het voorschrift van art. 178 der gemeentewet voldaan. Er zijn gemeenteraden, die van gevoelen schijnen te zijn, dat de eerste algemeene herziening, bedoeld in art. 178, niet binnen de eerste 5 jaren na de invoering der gemeentewet behoeft plaats te hebben, op grond, dat de verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd, reeds ingevolge art. 291 der gemeentewet met de voorschriften dier wet in overeenstemming gebragt en derhalve herzien zijn geworden. Dat gevoelen wordt door de Regering niet gedeeld.

De Regering vermeent, dat het de bedoeling van art. 178 der gemeentewet is geweest, dat de eerste algemeene herziening der plaatselijke straf-verordeningen, binnen de 5 jaren na de invoering dier wet zou plaats hebben. Voor het gevoelen der Regering kan onder anderen worden aangevoerd, dat in het verslag der commissie van rapporteurs uit de Tweede Kamer der Staten Generaal, bij gelegenheid der behandeling van art. 178, de vraag werd gedaan, of niet vroeger dan voor 5 jaren eene opgave zou worden gedaan van de verordeningen, die toen nog golden, dewijl men het nuttig vond, dat de eerste algemeene herziening binnen een korter tijdsverloop zou geschieden; waarop de Regering in de memorie van beantwoording te kennen gaf, dat juist voor de eerste herziening geene kortere tijdruimte dan 5 jaren kon worden gelaten, dewijl het vereischte onderzoek van de thans bestaande verordeningen, in zeer vele gemeenten groote moeite en inspanning zou vorderen. Naar het gevoelen der Regering volgt daaruit, dat de wetgever, onverminderd het bepaalde bij art. 291 der gemeentewet, aan het voorschrift van art. 178 reeds binnen het eerste vijfjarig tijdvak na de invoering dier wet voldaan wilde hebben.

— Men herinnert zich nog hoe, kort na het overlijden van den volksdichter *Tollens*, er alhier, op uitnoodiging der heeren *Withuis* en *S. J. van den Bergh*, eene vergadering plaats had van vrienden en vereerders van den overledene, waarin tot de oprigting werd besloten van een nationaal gedenkteeken ter eere van den ontslapen volkszanger en tot de benoeming eener algemeene commissie, die zich met het beleid dezer zaak zoude bezig houden. Tot leden dier commissie werden door die vergadering benoemd behalve genoemde heeren, de heeren *Bakhuizen van den Brink*, *Levyssohn Norman*, *Landry*, *Caan van Neck* en *van Westhreene*.

Weinige dagen daarna werd dit onderwerp ook te Rotterdam besproken en na onderling overleg is thans besloten voor de oprigting van bedoeld gedenkteeken eene nieuwe commissie te benoemen, bestaande uit de heeren *J. F. Hoffman*, *A. Veder*, *A. van Rijckevorsel*, *H.z.*, *G. Schutze van Houten*, te Rotterdam; *C. H. B. Boot*, *J. Bosscha*, *J. van Lennep* en *M. des Amorie van der Hoeven*, te Amsterdam, en *R. C. Bakhuizen van den Brink*, *D. H. Levyssohn Norman*, *P. J. Landry* en *S. J. van den Bergh*, te 's Gravenhage.

— De reeds gemelde sluiting der Luxemburgsche kamers brengt de gemoederen in groote spanning. Wat zal de regering doen? is de algemeene vraag. Zal zij de kamers ontbinden of tot een *coup-d'état* overgaan? De *Courrier du Grand-Duché* zegt dienaangaande: »Wanneer wij thans voor het regt van den sterkere moeten zwichten, koesteren wij toch het vertrouwen, dat het verstand spoedig zal zegepralen over een regeringsvorm, die met onze zeden en met onze beschaving in strijd is."

AMSTERDAM, 26 November.

Heden werd tot hoogleeraar aan het Doopsgezind seminarium in eene dubbele vergadering van het bestuur der algemeene Doopsgezinde societeit verkozen de weleerw. zeer gel. heer *S. Hoekstra*, pred. te Rotterdam. — Op het zestal waren geplaatst de heeren predikanten *Harting*, te Enkhuizen; *Hoekstra*, te Rotterdam; *C. Sepp*, te Leiden; *de Hoop Scheffer*, te Amsterdam; *C. Muller*, te Koog en Zaandijk, en *P. Muller*, te Mensingeweer. — Drietal: de heeren *Hoekstra*, *Harting* en *Sepp*.

— Het bestuur der vereeniging ter bevordering van de belangen des boekhandels heeft zich andermaal tot den minister van buitenlandsche zaken gewend, bij een adres, waarin het, op grond van hetgeen bij een vorig adres was aangevoerd, de goede zorgen des ministers inroept, opdat er maatregelen tot stand komen ter wering van den nadruk in België, van hier te lande uitgegevene boekwerken.

ROTTERDAM, 25 November.

Men verneemt dat het verzoek om eene concessie, die, zoo als eenige weken geleden gemeld werd, door sir *James Carmichael* en den heer *J. K. W. de Leeuw* is aangevraagd tot het aanleggen en in werking brengen van eenen telegraaf tusschen de Engelsche kust en de Nederlandsche en van daar naar Rotterdam en Amsterdam, is afgewezen; terwijl als grond voor die afwijzende beschikking zoude zijn aangevoerd, dat er voor het tegenwoordige geen behoefte aan eene tweede telegrafische verbinding tusschen Nederland en Engeland bestaat.

ASSEN, 26 November.

Naar men verneemt, zijn eenige deelhebbers in de Noord-Willems-Kanaalmaatschappij voornemens, uit krachte van art. 43 der statuten, de benoeming te vorderen van scheidslieden, ten einde in het hoogste ressort te doen uitwijzen de navolgende punten:

1) de lijn van uitgang uit de Drentsche hoofdvaart tusschen de erven van mr. *W. Tonckens* en mr. *G. L. W. Vos* is eene *andere* lijn, dan het ontwerp, tot welks verwezenlijking de deelhebbers hebben deelgenomen invoege bij prospectus aangewezen;

2) het veranderen van die lijn is tot merkelijke benadeeling van de behuisde panden in Assen en van deelhebbers;

3) voor die verandering bestaan geene overwegende redenen;

4) het bestuur der maatschappij is onbevoegd uit de gelden der ondernemers een ander kanaal daar te stellen, dan hetgeen was aangewezen. (*Dr. Ct.*)

Intusschen is in de Zaturdag gehoudene zitting van den gemeenteraad van Assen, door de daartoe benoemde commissie, rapport uitgebragt over het adres van de ingezetenen *Haak* c.s., over de rigting van de N.-Willemsvaart. Zij was van oordeel, dat de gemeente met geen het minste regt zich tegen het volgen der rigting tusschen de huizen van de heeren *Tonckens* en *Vos* kon verzetten, en zag ook niet in, dat het volgen dezer rigting niet in het belang der gemeente zou zijn; in tegendeel zou daardoor eene ruimere lig-, laad- en losplaats verkregen worden. — Dit rapport is tot de eerstvolgende vergadering ter inzage der leden nedergelegd.

GRONINGEN, 27 November.

Aan de verkiezing van een lid van den gemeenteraad alhier, in plaats van den heer H. B. ONNES, hebben gisteren wederom slechts weinig stemgeregtigden deelgenomen. Van de 1744 kiezers kwamen 380 op om hunne stemmen uit te brengen. Er werden 381 stembiljetten in de bus gevonden, van welke 3 van onwaarde, zoodat de volstrekte meerderheid was 190. Op den heer J. SWAAGMAN JR. werden uitgebragt 136 stemmen en op den heer H. BEEKHUIS DAMSTÉ 105. Verder verkregen de heeren A. DE MONCHY 49, mr. J. S. VAN RONKEL 20, dr. J. E. SLOT 18, mr. G. DIEPHUIS 14, F. DE WITT en mr. J. F. LEWE VAN NEYENSTEIN ieder 10 stemmen. Bovendien werden nog op twee personen ieder 2 stemmen en op twaalf personen ieder 1 stem uitgebragt. Daar geene volstrekte meerderheid is verkregen zal tusschen de beide eerstgenoemden eene herstemming moeten plaats hebben. De herstemming is bepaald op Woensdag den 10den December eerstkomende.

— Op het stormachtige weder van eergisteren is de koude gevolgd en het vorstweder is dadelijk zoo goed ingevallen, dat er, bij aanhouding, wel zeer spoedig stremming in de communicatie te water zal komen. De thermometerschaal van FAHRENHEIT teekende heden morgen te 8 uur aan het akademiegebouw 23 graden, zijnde 9 graden beneden het vriespunt. De vorst zal voor velen nog wel geen aangename gast zijn.

— De koude heeft ook reeds dadelijk een' nadeeligen invloed gehad op de aankomst der Hollandsche post hier ter stede, die in plaats van te 5 uur, eerst bij het ter perse leggen dezer (7 uur) is gearriveerd.

— Bij arrest van het provinciaal geregtshof van Groningen van gisteren is H. v. D. M. schuldig verklaard aan kindermoord, door de ongehuwde moeder voor de eerstemaal gepleegd, en dien volgens veroordeeld tot tuchthuisstraf voor den tijd van vijf jaren en in de kosten.

— Bij kon. besluit van den 22sten is benoemd tot majoor kommandant bij het 2de bataljon rustende schutterij in deze provincie, mr. P. BRONGERS, thans auditeur bij den schuttersraad van het bataljon.

— In de j.l. Zaturdag gehoudene zitting van den gemeenteraad van *Winschoten* is o. a. besloten tot het opzenden van een adres aan den minister van financiën, waarin, met het oog op eene aanstaande herziening van de wet op het patentregt, verzocht wordt, dat Winschoten van de 5de in de 6de klasse worde teruggebragt. Een billijk verzoek, naar 't ons voorkomt. Wij vestigen er ook de aandacht van het bestuur dezer gemeente op, daar het toch van algemeene bekendheid is, dat in de tegenwoordige patentwet ook aan Groningen een te bezwarende rang is toegekend.

— In de Dingsdag gehouden kiezersvergadering ter verkiezing van een lid voor de kamer van koophandel en fabrijken te *Winschoten*, ter vervulling der vacature ontstaan door het volgens den rooster aftreden van den heer E. POST, hebben van de 101 stemgeregtigden 9 hunne stemmen uitgebragt, waarvan het aftredend lid E. POST zes stemmen bekwam, die alzoo met volstrekte meerderheid van stemmen is herkozen. — De ijver in het opkomen der kiesgeregtigden schijnt over ons geheele land in den laatsten tijd zeer flaauw te zijn geweest. Zoo kwamen b v. te Bergen-op-Zoom bij de verkiezing van 3 leden voor de kamer van koophandel slechts *vijf* kiezers op!

— Naar wij uit eene goede bron vernemen, kunnen wij thans mededeelen, dat deser dagen een regtsgeding is of zal aanhangig gemaakt worden tusschen Manhigim der Israëlietische ringsynagoge te *Winschoten*, als eischers, en de h.h. gebroeders BLOCH, mede aldaar als gedaagden, als hebbende de laatsten zich, met het begin dezes jaars, bij deurwaarders exploit, van de Israël. gemeente aldaar afgescheiden, terwijl eerstgenoemden, des ongeacht, hen, ingevolge het nog vigerende algemeen ring-reglement voor het Israël. kerkgenootschap binnen het Koningrijk der Nederlanden, evenwel bij voortduring als leden hunner gemeente aangemerkt en dien ten gevolge ook in den algemeenen kerkelijken omslag hebben aangeslagen, tegen welken aanslag zich laatstgenoemden, zoo als te voorzien was, verzetten. Men ziet de eindbeslissing dezer procedure met belangstelling en gespannen verwachting te gemoet; daar dezelve niet alleen voor genoemde gemeente in het bijzonder, maar voor alle Israël. gemeenten binnen het Rijk in het algemeen, wanneer deze ten gunste der gedaagden mogt uitvallen, de schromelijkste gevolgen zal na zich slepen, en het bestaan des Israëlietischen kerkgenootschaps diensvolgens op zeer losse schroeven zoude worden gezet." (*Winsch. Ct.*)

— Het collegie van toezigt op de kerkelijke administratie der Hervormden in deze provincie heeft eindelijk zijne goedkeuring geschonken aan het voorgenomen plan tot den bouw eener kerk en pastorij te *Horsten*, zoodat in het aanstaande voorjaar met dien bouw een begin zal worden gemaakt.

— Wederom zijn een paar treffende voorbeelden bij te brengen van den afkeer die bij de bedelaars bestaat voor een verblijf in de koloniën van weldadigheid. Onder de kolonisten die dezer dagen door het prov. geregtshof te Assen veroordeeld zijn, bevindt zich een, die tot zes maanden gevangenisstraf veroordeeld werd. Na deze uitspraak wendde hij zich tot den president met de aanmerking, dat deze straf voor hem niet genoeg was, vermits hij liever had dat men hem van het leven beroofde, dan na verloop van zijn straftijd naar de koloniën terug te keeren, om daar honger té lijden.

Het andere voorbeeld is uit Kampen. Een veldwachter, uit eene der naburige gemeenten, Zaturdag naar die stad gaande, ontmoette een persoon, die hem verdacht voorkwam. Hij spreekt den man aan en verneemt al spoedig dat het een weggeloopene uit de kolonie Ommerschans was. Op verlangen des veldwachters, volgt de man gewillig en bedaard mede naar de stad. Doch aldaar gekomen, ontloopt hij voor een oogenblik den veldwachter, snelt eenen schoenwinkel binnen, ontvreemdt een paar kinderschoenen, die voor de hand liggen, komt daarop bij den veldwachter, die met verbazing zijne daad had gadegeslagen, erkent zijnen diefstal, terwijl hij het corpus delicti bij zich heeft en zegt, dat hij verlangt wegens dezen diefstal gevonnisd en gevangen gezet te worden. De vrees, om weder naar de Ommerschans teruggebragt te worden, deed hem deze misdaad begaan. Hij wilde liever als misdadiger gevangen gezet worden, dan kolonist zijn.

De handel van Nederland.

Sedert 1846 worden jaarlijks zeer uitvoerige staten van onzen handel en scheepvaart medegedeeld, die aller belangstelling overwaardig zijn. Wij bezitten die opgaven nu, door de onlangs verschenen statistiek over 1855, over een tienjarig tijdvak, en het is hoogst verblijdend, daaruit te zien, dat onze handel in uitgebreidheid toeneemt. De volgende cijfers mogen dit bevestigen:

Jaren.	WAARDE IN MILLIOENEN GULDENS VAN DEN Algem. invoer.	Invoer tot verbruik.	Algem. uitvoer.	Uitv. uit het vrij verkeer.	Doorvoer.
1846	255	162	210	118	92
1847	261	169	209	126	83
1848	254	182	-193	125	68
1849	275	181	217	128	90
1850	284	188	230	138	92
1851	304	200	243	144	98
1852	323	272	206	157	115
1853	321	205	273	154	118
1854	356	244	309	194	115
1855	342	250	314	217	97

Een oppervlakkige blik toont reeds aan, dat hier overal trapswijze vermeerdering plaats heeft, ofschoon het jaar 1855 voor den algemeenen invoer en den doorvoer minder gunstig was.

Inderdaad is het verschil nog veel grooter ten voordeele der laatste jaren. Hoezeer alle producten in prijs zijn gestegen, heeft men in deze staten eene vaste, eene zoogenoemde *officiële waarde* aangenomen, omdat anders de vergelijking onjuist was; de waarde is steeds berekend naar die van 1846. Gaf men in die staten de werkelijke waarde in 1855 aan de artikelen, zoo zouden de cijfers aanzienlijk hooger klimmen. De koffij bijv. wordt in deze statistiek berekend tegen *f* 44 de 100 pond, zoo als zij in 1846 gold, terwijl zij in 1855 gemiddeld *f* 70 kostte. Voor den uitvoer van boter, kaas, jenever, haver, olie, slagtvee en schapen, nu voor *f* 70 millioen op de staten voorkomende, zoude bij de werkelijke waarde in 1855 ruim *f* 87 millioen gesteld moeten worden.

De vergelijking dier prijzen van eenige artikelen is zeer belangrijk; wij deelen daarom hier het volgende mede, aan bedoeld Verslag ontleend.

De stijging der prijzen van handelsartikelen.

	Gemidd. waarde in 1846.	Gemidd. waarde in 1855.
koffij 100 pond	*f* 44	*f* 70
tin » »	» 100	» 150
boter » »	» 80	» 120
kaas » »	» 35	» 55
jenever het vat	» 20	» 30
tarwe het last	» 300	» 500
rogge » »	» 200	» 340
haver » »	» 110	» 150
koolzaad »	» 320	» 500
hennepzaad »	» 180	» 280
lijnzaad »	» 250	» 440
olie het vat	» 30	» 52
ossen, koeijen enz. het stuk	» 80	» 120
schapen » »	» 10	» 15

Goedkoop brood.

De *Economist* van Oct. zegt hierover het volgende:

Wilt gij dat? wilt gij dat, ook op kleinere plaatsen, waar broodfabrijken minder mogelijk zijn? Schaf dan uwen broeder den bakker, uwen oom den bakker, uwen neef den bakker, uwen vriend den bakker, uwen buurman den bakker af, indien deze u minder zwaar, minder goed, minder mooi brood leveren voor denzelfden prijs als die man waaraan gij geen kennis hebt. Daardoor zult gij vruchten genieten der zettingen-gemaal-afschaffing, voordeel doen voor u zelven, en uwen broeder, oom, neef, vriend of buurman wakker schudden uit den slaap die voor hen doodelijk is.

Zegt het voort!

LETTERNIEUWS.

Wij ontleenen aan de *Amst. Ct.* van gisteren de volgende regelen:

»Dezer dagen is bij den boekhandelaar D. A. THIEME, te Arnhem, verkrijgbaar gesteld, de herdruk van eene bijdrage, die in de *Tijdspiegel* voor 1855 is opgenomen, onder den titel van *Armoede en Christendom*, door A. T. REITSMA, predikant bij de Hervormde gemeente te Groningen. In een kort bestek van 37 bladzijden wordt het volgende behandeld: 1) *Wat armoede is*; 2) *De armoede en hare oorzaak*; 3) *Armoede en armenbedeeling*; 4) *De armoede en de philanthropie*; 5) *De armoede en hare genezing*; 6) *Slotwoord van een staatsman* (J. DE BOSCH KEMPER).

»De bekendmaking van dit belangrijk geschrift, ook door middel van dit dagblad, moge dienstbaar wezen om de daarin vervatte denkbeelden ingang te doen vinden bij allen, die het vaderland lief hebben, het Christendom hoog waarderen en de belangen der menschheid wenschen te bevorderen. Het geheel doet het pauperisme uit een Christelijk oogpunt beschouwen, tevens de overtuiging schenkende, dat alleen in het Christendom de oplossing van de groote vragen, omtrent het pauperisme, gelegen is. Het doet de armoede, hare oorzaken en hare genezing, naar waarheid kennen en heeft de strekking den menschenvriend te bewaren voor zooveel ziekelijke en verkeerde philanthropie, die, zonder genoegzame kennis van menschen en (hoe vreemd het ook klinken moge) dikwerf zonder waarachtige menschenliefde, en daarom onverstandig werkzaam is, zonder de groote kwaal te verzachten. Het doet eene gezonde en echt Christelijke philanthropie kennen en waarderen als het weldadig middel, van welks verstandig gebruik alleen de genezing eener hoogst treurige ziekte van het maatschappelijk ligchaam mag te gemoet gezien worden. Om alle deze redenen prijzen wij de lezing, en vooral de behartiging aan, dit geschrift ruimschoots aan." W.

(*Ingezonden.*)

PIETERZIJL, 25 November 1856.

Had men uit de gemeente Grootegast eene zeldzaamheid te vermelden wegens benadering van vier staks slagtvee door den commies OTTENS, die hem en zijn' collega zuiver *f* 66 opbragt, en welk blijk van naauwlettend toezigt eene gratificatie van rijkswege door den berigtgever wordt waardig gekeurd, — naar aanleiding van dat berigt, voorkomende in de *Prov. Gron. Cour.* van Zaturdag j.l., meent men van hier ook eene bijzonderheid, zeker niet minder zeldzaam, te kunnen mededeelen. 't Geval is dit:

De landbouwer J. D. SICCAMA, voor een paar weken voornemens zijnde om twee koeijen, een os en een schaap, beide laatste om aan arme lieden te worden rondgedeeld, te slagten, doet daarvan behoorlijke aangave bij den ontvanger.

De ligtste der beide koeijen op *f* 110 gewaardeerd zijnde, wordt door de ambtenaren, gestationneerd te Zuidhorn, benaderd. — De commiezen gaan met het rund vertrekken, en, ofschoon SICCAMA niet verre van den openbaren weg woont, volgen zij eene verkeerde drift, in de rigting van de hoofdplaats der gemeente, tot zij vastloopen voor een pendam in de nabijheid van de boerenplaats bewoond door B. J. ZETSMA, bij wien hamer en nijptang worden gevraagd, om het staketsel te openen (sloopen?) en zich weg te banen. ZETSMA weigert en men is alsoo genoodzaakt naar de woning van SICCAMA terug te keeren en teregtwijzing te vragen. Of de knechten zulks gegeven hebben, is gemakkelijk te raden; maar de beide heeren geraken toch eindelijk op den publieken weg.

Veel moeten zij van het onwillige beest te lijden hebben gehad, niet slechts wat het verwalen aangaat en waarbij de lood- of accijnstang verloren ging, maar meer nog hierdoor, dat het een' hunner opnam en kop over hals in eene sloot smakte en de waterkuur deed ondergaan. — SICCAMA ging natuurlijk van 't kantoor den gestorten accijns terughalen en ontving voor de koe, met inbegrip van 7% verhooging, *f* 117,70. — De ambtenaren leden haar naar Zuidhorn vervoeren en verkochten se daar aan de burgerij voor *f* 107 of *f* 108, na haar op nieuw voor den accijns voor *f* 100 te hebben aangegeven. Zij zelven leden alzoo een verlies van 12 à 13 gulden, en de schatkist 70 cents.

Wij vragen nu in navolging, of dusdanige ijver van toezigt, die eigen beurs op spel zet, ook niet eene gratificatie zou waardig zijn.

Van eene andere zijde is dit geval een blijk, dat men bij de eigen waardering geene ontduiking in 't oog had. — Hadden de heeren de zwaarste koe genomen, waartoe een hunner, als er benaderd moest worden, zou geraden hebben, dan ware men beter weggekomen, of deze mogt hen beide eens hebben laten baden.

't Beste, bij dit geval is, en dit strekt den gevers tot eer, dat zij niet van de gewoonte zijn afgeweken, en alzoo de armen er geen schade bij leden.

TELEGRAFISCHE BERIGTEN.

's GRAVENHAGE, 27 November.

In de zitting der Tweede Kamer van gisteren zijn de beraadslagingen over hoofdstuk III (*buitenl. zaken*) gesloten en is dat hoofdstuk met 53 tegen 11 stemmen aangenomen. De beraadslagingen over hoofdstuk IV (*justitie*) zijn geopend.

Heden zijn de discussiën over hoofdstuk IV voortgezet.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 27 *November*.

NEDERLAND Werk. Schuld	à 2½ pCt.		$62\frac{1}{4}$.
Dito Dito	» 3	»	75.
Dito Dito	» 4	»	$94\frac{3}{16}$.
OOSTENRIJK Metalliek	» 5	»	$73\frac{11}{16}$.
Dito 1851 en 1852	» 2½	»	$38\frac{7}{16}$.
Dito Nieuwe Litt. B	» 5	»	82¼.
Dito Nation. Metall.	» 5	»	75.
SPANJE Onbep. St.	» 1¼	»	22⅞.
Dito Binnenl.	» 3	»	36⅛.
PORTUGAL	» 3	»	44¼.
RUSLAND Obl. *Hope* 1798 en 1816	» 5	»	103⅛.
Dito Dito 1828 en 1829	» 5	»	—
Dito bij *Hope*	» 4	»	83¼.
Dito bij *Stieglitz*	» 4	»	—
N. Leening van 1855 bij *Stieglitz*, 5de serie	» 5	»	$94\frac{9}{16}$.

LONDEN, 27 *November*. Consols 94½.

PARIJS, 27 *November*. Fransche 3 pCt. 68.70 stijgend.

WEENEN, 27 *November*. Metalliek 5 pCt. *f* 82. Nat. Leening *f* 84⅛. Wissel op Londen *f* 10.17. Zilver *f* 8¼.

ZEETIJDINGEN.

Binnengekomen.

AMSTERDAM 24 Nov., *de Lang* Johanna Christina, Suriname.
GEELONG 20 Aug., *van Megchelen* Arlequin, Londen.
SMIRNA 7 Nov., *Collot d'Escury* Ned. oorl.-fregat Doggersbank, Texel.
LISSABON 12 Nov., *Ouwehand* de Hoop, Amst.
GEND 22 Nov., *Schuring* Hillechiena, Riga, met schade aan tuigage.
HAMBURG 22 Nov., *van Calker* Christina Jacoba, Livorno; *Roelfsema* Alphard, Triest; — 23 *Drewes* Hendrika, Londen; *Kraan* Hend. Sieberdina, Bremen; *Bakker* Berendina, Greetsiel; *de Jong* Eenige Zoon, Tonningen; *Hitman* Helena Maria, Bridgewater.
ALTONA 22 Nov., *Postman* Everhardus, Alloa.
CUXHAVEN 24 Nov., *Römkes* Johanna Carolina, Hull.
BREMERHAVEN 22 Nov., *Pekelder* Concordia, Grangem.; *Egberts* Ida Gesina, Rostock.
HEILIGENHAVEN 19 Nov., *Meijer* Margar. Elise, Holland.
LANDSCRONA 17 Nov., *de Groot* Jacoba Geziena, Koppenhage.
PILLAU 22 Nov., terug uit zee *Struik* Dankbaarheid, n. Antw.

Vertrokken.

IBRAILA 20 Oct., *Kievit* Eendragt, Marseille.
CETTE 18 Nov., *van Duin* Amstel, Rott.
HAMBURG 23 Nov., *Emmelkamp* Annegina, Tonningen.
WARNEMUNDE 21 Nov., *Kramer* Catharina, Howacht.
SWINEMUNDE 21 Nov., *de Haan* Jantje, Newc.; *de Groot* Vriendschap, Gothenburg.
DANTZIG 20 Nov., *Kranenborg* Johanna, Leith; *Mester* Phil. Corn., Bordeaux; *Mooi* Tiessina, Hull; *Mooi* Trouw, Bayonne; *v. d. Meulen* 3 Gezusters, Flensburg; *Kaiser* Harmonie, Perth; — 21 *Beekman* Prov. Drenthe, *Dik* 3 Gezusters en *Poelders* Weldaad, Londen; *Bisse* Vriendschap, Noorw.; *de Groot Bakker* Catharina en *Drewes* Afina Hillechi., Dundee; *Boswijk* Hendrika, Harlingen; *van Lier* Rientje Wilmina, Leith.
PILLAU 21 Nov., *Degenhard* Wicherdina, Hull.
KROONSTAD 13 Nov., *van Dijk* Barend, Harl.
LANDSCRONA 18 Nov., *Puister* Rieka, Londen.

In lading.

LONDEN 21 Nov., *Kramer* Harmonie en *Bakker* Jonge Liefert, Antwerpen.

Zeilklaar.

STOCKHOLM 15 Nov., *Kwint* Anna Berendina, de Oostzee.

DELFZIJL, 25 Nov. Binnengekomen 22 Nov., *Bolmeijer* Onrust, Hamburg; *de Groot* Wierdina Fokelina, Jade; *van Dijk* Eva Hender., Bremen; *Gursbij* Vr. Helena, Leer; — 23 *Dost* Sietskina, *Lukkien* Henderika Jeltina en 24 *Visker* Hoffnung, Jade; *Meijer* Afina Helena, Bremen; *Modder* Vr. Stiena, Carolinerzijl.

Vertrokken 22 Nov., *Kloekers* de Lauwerzee, Newc. en Nickerie; *Albers* Hoffnung en *Molenkamp* Vr. Aaltje, avont.; *Hulzebos* Vrouw Catharina en 23 *Barghoorn* Vr. Trijntje, Emden; *Brouwer* Geziena, avont.; — 24 *Siemers* Vr. Frouke, Emden.

MIDDELBURG, 22 Nov. Volgens berigt van loodsen, was bij Noord-Beveland aangedreven, het wrak van een schooner of van een brik, waarop de naam Auguste en Maria. (De schooner Auguste en Maria, kapit. *K. de Kok*, van Dantzig naar Rotterdam, is den 7 November de Sond gepasseerd).

PERNAU, 15 Nov. Aangaande het schip Neêrlands Welvaren, kapit. *H. H. Brakke Jr.*, van hier naar de Maas, van het ijs doorsneden (zie ons vorig berigt), wordt gemeld, dat het gezonken was; het volk had zich met de boot gered. — Het schip Egbertus, kapit. *H. A. Sprik qq.*, van Amsterdam alhier aangekomen, gedeeltelijk beladen ter reede liggende, was in het ijs drijvende en niet buiten gevaar.

STRAALSUND, 22 Nov. Uit de papieren van het op Wittow verlaten aangedreven schip blijkt, dat het is de Holl. kof Geelida, kapit. *Nep*, van Koningsbergen met lijnzaad naar Antwerpen bestemd. Deze kof is blijkbaar aangezeild en zal de manschap wel op het andere schip gevlugt zijn. Ongeveer de halve lading is droog; men is met berging druk bezig. Men twijfelt of het schip zal kunnen worden afgebragt.

ELSENEUR, 23 Nov. De schooner Kroonprinses Louise, kapit. *Nielsen*, van Stockholm naar Holland met gerst, is hier iets lek en met onklare pompen binnengevallen.

Gepraaid den 11 Sept., op 25° Z.Br., 40° O.L., *Oudshoorn de Groot Stiffry* Wilhelm. Cath., v. Hartlepool n. Singapore. — Den 21 Sept., op 35° Z.Br., 22° O.L., *Carst* Wilhelm. Lucia, v. Bat. n. Amst. — Den 15 Oct., op 10° 36′ N.Br., 24° 39′ W.L., *Giezen* Koning Willem II, v. Newport n. Hong Kong. — Den 27 Oct., op 25° N.Br., 38° W.L., *Mulder* China, v. Bat. n. Amst. — Den 2 Nov., op 17° 52′ N.Br., 30° 15′ W.L., *Kordijk* Broedertrouw, v. Bat. n. Amst. — Den 2 Nov., op 31° N.Br., 37° W.L., *Kamminga* Elisab. en Johanna, v. Rangoon n. Falmouth. — Den 6 Nov., op de hoogte van Lizard, *van Dijcke* Samarang, v. Cardiff n. Rio de Janeiro. — Den 16 Nov., op 47° 47′ N.Br., 12° 30′ W.L., *Huidekoper* Nederland, v. Amst. n. Bat.

LIJST DER NEDERLANDSCHE SCHEPEN welke de Sond gepasseerd zijn.

20 Nov. *Woudstra*, 4 Gebroeders, v. Stettin n. Hull, m. tarwe.
Bekkering, Christina, v. Dantzig n. Gron., m. hout.
Kammenga, Eendragt, v. Windau n. Schiedam, m. gerst.
Brambergen, Twee Gebroeders, v. Petersb. n. Rott., m. rogge.
Drent, Tjapka Schuringa, v. Koningsb. n. Amst., m. hennep.
21 —— *Korte*, Hendrika Marg., v. Riga n. Londonderry, m. lijnz.
Hoff, Gebbina v. Delden, v. Malmö n. Firth of Forth, gerst.
Pronk, Wilhelmina Maria, v. Bandholm n. Gothenb., tarwe.
23 —— *v. Driesten*, Bellamy; *Rosenboek*, Bureau Veritas; *v. d. Baan*, Johanna; *Boon*, Jantina.

De wind den 20 Nov. Z.Z.O., Z.O.; den 21sten N.O., N., W.; den 22sten W.Z.W., W., N.N.W.; den 23sten O.Z.O.

321ste STAATSLOTERIJ.

Prijzen van f 100 en daarboven.

Trekking der Eerste Klasse.

2de Lijst. Nos. 5767 en 9495 *f* 400, nos. 496, 7163, 12098, 14508, 15609, 16331 en 18293 ieder *f* 100.

BURGERLIJKE STAND.

Van den 21sten tot en met den 27sten November 1856 zijn te *Groningen* geboren 10 zoons en 5 dochters; gehuwd 7 paren; overleden 9 ouden en 8 jongen.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKTEN.

AMSTERDAM, 26 *Nov.* Tarwe slap: 123 ℔ n. b. Pools. *f* 405. — Rogge iets hooger: 118 ℔ Arch. *f* 232. — Gerst slap. — Boekweit onveranderd. — Haver zonder handel. — Koolzaad 1 p. vl. hooger: Nov. 88 p. vl.; April 86 p. vl. — Raapolie op 6/w. *f* 55,25; vlieg. *f* 54; Dec. *f* 54. — Lijnolie op 6/w. *f* 45,75; vlieg. *f* 44,50.

EFFECTEN-BEURS.

AMSTERDAM, 26 *November*.

Nederl. Werkel. Schuld 2½ pCt. $62\frac{13}{16}$; Dito Dito 3 pCt. 75; Dito Dito 4 pCt. 94⅛. — BELGIE, bij *Rotschild* 2½ pCt. 51¼. — SPANJE, Onbep. Stukken 1¼ pCt. 22¾; Dito Binnenl. 6 m. 3 pCt. 36⅛. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 44. — RUSLAND, Oblig. bij *Hope* en Co. 1798 en 1816 5 pCt. 103¼; Dito te Londen 4½ pCt. 92¼; Dito bij *Stieglitz*, 1855, 5 pCt. $94\frac{9}{16}$. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. $73\frac{9}{16}$; Dito Dito 2½ pCt. 38⅜; Dito rente Amsterdam, 1854 5 pCt. 82⅜; Dito Nationale Metalliek 5 pCt. 74¼. — MEXICO, Onbep. Stukken 3 pCt. 20⅛. — Stille beurs, weinig handel.

ADVERTENTIEN.

De Kiesvereeniging *Groningen*

heeft in hare vergadering van heden als **KANDIDATEN** voor de aanstaande **verkiezing** van een **LID** voor de **Kamer van Koophandel en Fabrijken** gesteld:

de Heeren **JAN GORTER;**
P. H. N. VAN WERMESKERKEN en
L. DE JAGER.

GRONINGEN, 25 November 1856.

Namens het Bestuur:
G. J. C. AVELING VAN SCHAIK,
Secretaris.

Er waren **18 Leden** tegenwoordig.

PICTURA.

GEWONE VERGADERING van het KUNSTLIEVEND GENOOTSCHAP *ter aanmoediging en bevordering van Teeken- en Schilderkunst*, onder den naam **PICTURA**, op DINGSDAG den 2den December 1856, des avonds te 7 uur. — VOORLEZING van den Heer C. H. SCHNEITHER. — KUNSTBESCHOUWING.

Namens het Bestuur:
W. C. A. ALBERDA VAN EKENSTEIN,
Secretaris.

*** Het **BESTUUR** der Akademie ***MINERVA*** brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden:

Dat gedurende desen Winter, des DINGSDAGS van 6—7 en des VRIJDAGS van 7—8 uur, in het Gebouw der gemelde **Akademie** geregeld **ONDERWIJS** zal worden gegeven in de **WERKTUIGKUNDE** en in hare **TOEPASSING** op de **NUTTIGE KUNSTEN** en **BEDRIJVEN;** voornamelijk met het doel om de nijvere Volksklasse die kennis van de Werktuigkunde te doen verkrijgen, welke van eene dadelijke toepassing kan zijn bij de beoefening van het beroep en welke zij bij den tegenwoordigen stand der wetenschappen en de vorderingen in alle takken van volksvlijt zoo zeer noodig heeft.

Tot deze Lessen zullen, behalve de LEERLINGEN der AKADEMIE, door het Bestuur aan te wijzen, worden toegelaten de Heeren STUDENTEN aan deze Hoogeschool en alle zoodanige personen, die in de voorschreven termen niet vallende, bewijzen de daartoe vereischte voorloopige kundigheden te bezitten.

Degene, welke verkiezen een' CURSUS in de WERKTUIGKUNDE, invoege boven vermeld, bij te wonen, zullen op eene lijst, bij den Lector J. VAN CLEEFF voorhanden, daarvoor moeten teekenen, onder dadelijke betaling van *f* 5,00 voor den geheelen Cursus, ten ware zij van het BESTUUR de bevoegdheid mogten verkregen hebben het Onderwijs **gratis** te ontvangen.

Het Bestuur voornoemd, en in zijnen naam:
C. U. J. HUBER,
Secretaris.

SOIRÉE MUSICALE,

half ten voordeele der **Algemeene Armen** dezer Stad, door het GRONINGER **HARMONIE-GEZELSCHAP**, op DINGSDAG den 9den December 1856, in de GROOTE CONCERTZAAL.

De INTEEKENINGSLIJSTEN zullen eerstdaags circuleren.

Entrée *f* 1. H.H. Studenten, Officieren en Leden *f* 0,75

HUWELIJKS-, GEBOORTE- EN STERFBERIGTEN.

, Gehuwd:

Mr. E. van LOON
en
A. S. CLEVERINGA.

Appingedam, 26 November 1856.

, Getrouwd:

H. PRÉ
en
A. WIERINGA.

Groningen, 27 November 1856.

, Bevallen van eenen ZOON S. Bakker, Echtgenoot van

M. HESSELINK, Jr.

Groningen, 26 November 1856.

, Heden overleed, in den ouderdom van 54½ jaar, mijne waarde Stiefdochter ITJE JANS van DELDEN.

Hornhuizen, 23 November 1856.

E. G. TAMMENS.
Mede namens hare Broeders.

, Na een langdurig lijden van elf maanden, overleed heden mijne geliefde oudste Dochter ANNA HENDERIKA HELENA, in den ouderdom van 28 jaren; diep betreurd door mij, hare Broeders en Zusters.

Groningen, 25 November 1856.

Wedw. C. H. A. AUGUSTO,
geb. A. J. WALKER.

Eenige en algemeene kennisgeving.

, Heden morgen ontsliep zacht en kalm, na eene echtvereeniging van ruim 19 jaren, mijne geliefde Gade NAANTJE BERENDS ENGELKES, in den ouderdom van 53 jaren. Eene jaren lange ondermijning haars ligchaams maakte een einde aan haar voor mij en hare Kinderen en Behuwdzonen zoo dierbaar leven.

De hoop eens zaligen wederziens doet ons intusschen zwijgen en Hem gewillig onderworpen zijn.

Bellingwolde, 25 November 1856.

D. A. GEERTSEMA.

, Heden overleed ons jongste Kindje EMMA ELLINA, in den ouderdom van twee jaren en acht maanden.

Zuidbroek, 25 November 1856.

T. T. BORGESIUS.
E. BORGESIUS—van HOUTEN.

Eenige kennisgeving.

ROCCO,

Dramatisch Gedicht, door ***ARNOLD.***

De algemeene ingenomenheid met de beoefening der Uiterlijke Welsprekendheid, vooral op dramatisch terrein, en het voortdurend vermeerderen of vergrooten van Vereenigingen, die zich tegenwoordig dit kunstvak ter uitspanning kiezen, hebben de Uitgevers tot de uitgifte van een' Bundel doen besluiten, die in *twaalf* maandelijksche afleveringen twaalf Dramatische Gedichten zal bevatten, geheel ingerigt ter voordragt in Rederijkers-kamers of Letterkundige Vergaderingen.

De Redactie zal gaarne Stukken, geschikt voor deze Dramatische Schetsen, en *franko* opgezonden aan het adres van de Uitgevers **ALLART & VAN DER MADE**, *N. Z. Achterburgwal*, F 216, ontvangen, hebbende iedere Vervaardiger het regt om al of niet zijn Werk te onderteekenen.

Wij nemen de vrijheid UEd. deze uitgave aan te bevelen. Niet alleen voor Rederijkers, maar voor allen, die zich willen oefenen in de kunstmatige voordragt, is zij uitnemend geschikt. Ook Instituten en Gymnasiën zal deze arbeid hoogst welkom zijn, daar de Leerlingen, bij de beoefening der Uiterlijke Welsprekendheid, hiervan een geschikt gebruik kunnen maken.

Voorwaarden van Inteekening.

De prijs is bij inteekening 20 *Cents, buiten inteekening* 25 *Cents.*

Jaarlijks wordt eene opgave van den Inhoud, benevens Titel en Omslag, gratis *toegevoegd.*

De betaling geschiedt bij de 6 *afleveringen.*

Men verbindt zich voor eenen geheelen Bundel, die uit twaalf maandelijksche afleveringen bestaat.

St. NIKOLAAS!

Door de Erven **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, worden met het beste succes gedebiteerd de volgende

KINDERWERKJES.

I. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **Nieuwe Fabelen en Versjes voor Kinderen.** Met 21 plaatjes. Prijs *f* 0—90.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—20; in linnen bandje *f* 1—40.

II. *J. J. A. GOEVERNEUR* en *H. ILPZEMA VINKERS*, **Lust en Leerling;** Fabelen, Sprookjes en Vertelsels, voor Hollandsche Jongens en Meisjes, Met 6 plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00; in linnen *f* 1—20.

III. *J. J. A. GOEVERNEUR*, **De oude Koffer, of een Boek is een groote Schat.** Kleine Verhalen voor jonge Kinderen, eene vreemde Dame naverteld. Met 14 Plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00; in linnen *f* 1—20.

IV. *A. G. BRUINSES*, **Vertellingen uit de Geschiedenis des Ouden Testaments.** Vrij naar het Engelsch van Miss *LAWRENCE.* Met 15 plaatjes. Prijs *f* 1—20; in linnen *f* 1—40.

V. ———— **Vertellingen uit de Geschiedenis des Nieuwen Testaments.** Naar dezelfde. Met 8 plaatjes. Prijs *f* 1—20; in linnen *f* 1—40.

VI. *H. ILPZEMA VINCKERS*, **Rijmen voor de Kinderkamer.** Met 8 plaatjes. Prijs *f* 0—80.

IDEM met gekleurde plaatjes *f* 1—00; in linnen *f* 1—20.

Aan de Inteekenaren is verzonden:

No. 21 en 22 van het

GODSDIENSTIG HUISBLAD.

Stichtelijke Lectuur voor Verstand en Hart,

ONDER HOOFDREDACTIE VAN

Dr. E. J. DIEST LORGION

EN MEDEWERKING VAN EEN AANTAL MET ROEM BEKENDE VADERLANDSCHE GELEERDEN.

Inhoud. No. 21: *Bijbelverklaring.* De beteekenis van de woorden eeuwig, eeuwigheid in den Bijbel. — *Kerkel. Geschiedenis.* De Christelijke kerk in ons Vaderland: de eindelijke vestiging van het Christendom in ons Vaderland ten tijde van Karel den Groote. — *Mengelingen.* Anne du Bourg; door J. H. Sonstral. — Bladvulling.

No. 22. *Bijbelverklaring.* In welken zin noemden de Kerkhervormers den Bijbel Gods woord? door dr. Daniël Schenkel. — *Kerkelijke Geschiedenis.* Galeazzo Carraccioli. — *Mengelingen.* Het Britsch Bijbelgenootschap; door C. P. L. Rutgers. — De regte toehoorder. — De landman verwacht de kostelijke vrucht des lands. Jac. 5, vs. 7. — Gulden woorden uit het gulden boekske.

In de *Godgeleerde Bijdragen* leest men eene aanprijzende beoordeeling van dit Tijdschrift, waarin o. a. deze woorden: »Zoo toont dus de geëerde hoofdredacteur dr. Diest Lorgion te beseffen, welk voedsel de gemeente noodig heeft. In gemeenschap met bekwame medearbeiders, heeft hij inderdaad veel voortreffelijks geleverd; meer dan één der hier gegevene inleidingen op sommige bijbelboeken; de verklaring van sommige schriftuurplaatsen, met name die van Joh. VI, 44; vooral de schetsen uit de kerkelijke geschiedenis, b. v. die van het Christendom in *Nederland*; van de oudste verdedigers en van de eerste bestrijders des Christendoms, geven aan dit Tijdschrift het regt om aan Christelijke huisgezinnen te worden aangeprezen."

Jaarlijks verschijnen 26 Nommers in zoijaal octavo, tegen den prijs van *f* 4—00.

Verkooping van Kaphout.

Zaterdag den 29sten November 1856, des morgens te 10 uur, te beginnen bij de *Punt*, zal in het openbaar, bij Perceelen, worden verkocht:

Het **EIKEN-, ELZEN- en BERKEN KAPHOUT** staande bijlangs den Straatweg van *Groningen* naar de *Punt.*

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

Dingsdag den 2den December

1856, 's morgens te 11 uur, zal, bij den Ebbingeboog te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eenige **EIKEN- en GREENEN BALKEN**, waaronder een EIKEN van ongeveer 20 Vt. lengte bij 20 Dm. vierkant, eenig ander **HOUT** en hetgeen meer zal worden gepresenteerd.

HEKKEMA & BARLINCKHOFF.

GROOTE
HOUTBOELDAG.

Op MAANDAG den 1sten December 1856, des morgens te 10 uur precies, zullen, op de PLAATS te *VEENHUIZEN*, bij *Noordbroek*, publiek worden verkocht: Ongeveer **200 uitmuntende BEUKEN-** en ongeveer **300 zware EIKEN BOOMEN**, toebehoorende aan Jhr. Mr. J. W. QUINTUS.

Mr. R. FEITH, *Notaris.*

, Ten overstaan van de Notarissen **J. PICCARDT**, *te Hoogezand*, en Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, te *Sappemeer*, gedenken de Erven van wijlen R. W. te VELDE, publiek te verkoopen:

Eene BOEREN BEHUIZING, lett. B no. 68, met ERF, TUIN en achterliggende opstrekkende Plaats GROEN- en BOUWLAND, groot nagenoeg 6 Bunders, staande en gelegen te *Kiel-Windeweer*, bijlangs den Weg naar *Zuidlaren.*

Deze Verkoop zal plaats hebben ten voormelden Huize te *Kiel-Windeweer*, op DINGSDAG den 2den December aanstaande, des namiddags te 4 uur.

, Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, op VRIJDAG den 12den December 1856, des avonds te 5 uur, ten Huize van S. E. de RUITER, Logementhouder te *Sappemeer*, publiek te koop presenteren:

I. Eene BOEREN BEHUIZING en SCHUUR met ERF, TUINEN en het daarachter gelegen LAND, groot 8 B., 33 R., 70 E., staande en gelegen aan het Achterdiep onder *Sappemeer*, in eigendom bezeten bij PIETER R. KARS en de Kinderen van wijlen zijne Vrouw BINA H. UBELS.

De halve Koopschat kan daarover blijven uitstaan, naar 3½ pCt.

II. Eene losse Plaats LAND met den daaraan gelegen Kamp LAND, te zamen groot 5 B., 25 R., 30 E., gelegen te *Spitsbergen*, onder *Sappemeer*, in eigendom toebehoorende aan den Heer J. VEENHOVEN, H.z., te *Hoogezand.*

, Mr. **R. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke der Weduwe en Erven van D. A. THOLEN, publiek te verkoopen:

I. 2 B., 52 R., 70 E. **EIGEN LAND**, op de Wirsen bij *Winschoten*, als:

a) De VASTE BEKLEMMING van een Kamp, tot huur doende *f* 20,00. — *b*) De EIGENDOM van dien. — *c*) De VASTE BEKLEMMING van den tweeden Kamp, tot huur doende *f* 29,00. — *d*) De EIGENDOM van dien.

II. Een **HUIS en TUIN** met 5 Kampen **BOUWLAND**, groot 2 B., 15 R., 80 E., in het Sint-Vitusheut aldaar, in Perceelen, als: HUIS, ERF en TUIN; eene HEEMSTEDE; de BEKLEMMING van 4 Kampen, ieder tot huur doende *f* 6—00; van eenen Kamp tot huur doende *f* 10—00; de EIGENDOMMEN dezer 7 Perceelen.

III. Een TUIN, aan de Achterstraat te *Winschoten*, groot 9 R., 70 E., in 2 Heemsteden.

IV. Een TUIN, mede aldaar, groot 6 R., 30 E.

V. Drie HUISSTEDEN in den TUIN achter de Behuizing van D. A. THOLEN.

VI. Drie EIGENDOMMEN, de een groot *f* 6—00, over de Behuizing van H. A. RADIX, te *Winschoten*; een groot *f* 6—00, over de Behuizing van CHR. HERENIUS, te *Woldendorp*; een dito, groot *f* 4—00, over de Behuizing der Weduwe PERDOK, te *Oostwold.*

De Landerijen te aanvaarden Sint Petri, de Behuizing den 1sten Mei e.k.

Deze Verkoop zal plaats hebben ten Huize van A. J. RUIBING, te *Winschoten*, op DINGSDAG den 2den December 1856, 's avonds te 6 uur.

, Ten overstaan van den ondergeteekenden Notaris te *Zuidhorn*, zal Jonkheer Mr. J. W. F. J. du PEIJROU van BREUGEL, Notaris te *Winsum*, op DINGSDAG den 9den December e.k., des namiddags te 4 uur, ten Huize van den Kastelein HEMSING, in het Regthuis te *Zuidhorn*, publiek verkoopen:

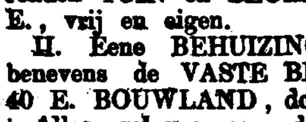

I. Eene voor vier jaren nieuwgetimmerde **HEEREN BEHUIZING**, waarin vijf BEHANGEN KAMERS, KEUKEN, MANGELKAMER, ruime KELDER en REGENBAK, met den daarbij behoorenden TUIN en BLOEMENKAST, te zamen 38 R. en 30 E., vrij en eigen.

II. Eene BEHUIZING met derzelver HEEM en TUIN, benevens de VASTE BEKLEMMING van 1 Bund., 94 R., 40 E. BOUWLAND, doende 's jaars tot vaste huur *f* 28 - 00.

Alles gelegen aan den Rijksstraatweg tusschen *Zuid-* en *Noordhorn.*

Perceel I te bezien op MAANDAG den 8sten December bevorens, 's morgens van 10—12 uur, op BEWIJZEN van TOEGANG, te bekomen ten Kantore van den Notaris

Mr. H. GUICHART ABRESCH.

, Mr. **M. DE MUINCK**, Notaris te *Grijpskerk*, gedenkt, ten verzoeke van GEERT JEENS FERINGA, Bakker te *Grijpskerk*, op DONDERDAG den 11den December 1856, des avonds te vijf uur, in het GEMEENTEHUIS te *Grijpskerk*, publiek te verkoopen:

Eene BEHUIZING, no. 68 A, met derzelver ERF en TUIN, zijnde thans eene ***BAKKERIJ***, staande en gelegen aan de Straat, nevens de Kerk, te *Grijpskerk*; jaarlijksche grondpacht *f* 3—00.

, In de maand DECEMBER 1856 zal, ten verzoeke van de Weduwe en Kinderen van wijlen PIETER JA[…] BANSENA, in leven Landbouwer onder *Oldehove*, publ[iek] worden verkocht:

I. Eene **BOERENPLAATS** no. 94, ***YKEMAHEERD*** [ge]naamd, bestaande in eene BEHUIZING en SCHUUR, met [het] REGT DER BEKLEMMING van derzelver ERF, BOOMGAARD en LANDERIJEN, groot 24 B., 23 R. en 90 Ellen, jaarlijksche vaste huur *f* 185—50.

II. Het REGT DER VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 16 B., 23 R. [en] 90 Ellen LAND, DIJK en AANWAS, benevens eene daarop staande WONING, met derzelver ERF en TUIN, ***JELMMER*** genaamd, jaarlijksche vaste huur *f* 55—0[0].

III. Eene **BOERENPLAATS**, no. 106, bestaande in eene BEHUIZING, met het REGT DER VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van derzelver ERF en LANDERIJEN, groot 14 B., 98 R. en [..] Ellen, jaarlijksche vaste huur *f* 150—00.

IV. Het REGT DER VASTE, IN ALLE LINIËN VERERVENDE BEKLEMMING van 8 B., 37 R. [en] 40 Ellen LAND, jaarlijksche vaste huur *f* 90—00.

V. Eene **BOERENPLAATS**, no. 96, bestaande in eene BEHUIZING en SCHUUR, met het REGT DER VASTE BEKLEMMING van derzelver ERF, TUIN, BOOMGAARD en LANDERIJEN, groot 9 B., 46 R. en 40 Ellen, jaarlijksche vaste huur *f* 65—00.

Alles staande en gelegen onder *Oldehove* en *Niehove.*

Mr. M. de MUINCK.

, Mr. **J. D. TRESLING**, Notaris te *Schermer[horn]*, gedenkt, op MAANDAG den 8sten December 1856 en vo[l]genden dag, telkens des voormiddags te tien uur te beginnen, ten verzoeke en op het Land van de Wedw. P. [H.] REDEKER, te *Kropswolde*, publiek, op gewone Conditiën, te verkoopen:

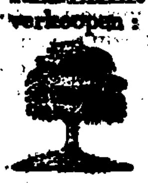

Ongeveer **200** aldaar op Stam staande

EIKENBOOMEN.

Mr. J. D. TRESLING.

, Mr. **A. MUNTINGHE CLEVERINGA**, Notaris te *Appingedam*, gedenkt, ten verzoeke van R. J. BOS en Vrouw H. B. van CALKER, in de maand DECEMBER e.k., op nader te bepalen tijd en plaats, publiek te verkoopen:

Eene **BEHUIZING** met daarnevens staand **HOUTSTEK**, waarin een nieuwe groote REGENBAK, benevens derzelver ERF en TUIN, groot 65 Roeden, 50 Ellen, doende jaarlijks tot huur *f* 5—25, alles staande en gelegen op het Bolwerk bij *Appingedam*, aan den Rijksweg en het Vaarwater de Heekt, alwaar thans sedert jaren de verkoop van ***KALK, CEMENT, PANNEN, VLOEREN, ENZ.*** met goed succes wordt uitgeoefend; alsmede zeer geschikt tot Houtnegotie en andere Affaire.

Mr. A. MUNTINGHE CLEVERINGA.

Te Koop:

Een **STOOMWERKTUIG** van **10 à 14** Paardenkracht, zeer geschikt tot het drijven van een ***OLIEWERK***, enz., dat gereed zal zijn in den aanstaanden Zomer; alsmede eene **SPINMACHINE** van **140** Spindels, voor het **Spinnen** van ***GAREN*** van de grofste nommers, en ook voor ***WOLSPINNERIJ*** ingerigt.

Te bevragen aan de Machinefabrijk, Firma SLOTEMAKER, HORDIJK & Co., te *Groningen.*

Brieven *franko.*

VOOR ONDERWIJZERS.

Met JANUARIJ aanstaande verlangt men op een BUITEN, drie uren van *Groningen* verwijderd, iemand om de **OUDE** of althans de **FRANSCHE** en **HOOGDUITSCHE TALEN** en de tot het **LAGER ONDERWIJS** behoorende **WETENSCHAPPEN** te onderwijzen. Degenen, welke hiertoe genegen mogten zijn, en van hunne geschiktheid en zedelijk gedrag kunnen doen blijken, adresseren zich schriftelijk bij

Mr. R. A. QUINTUS,
Kantonregter v. Zuidhorn.

L. M. STIKKEL,

aan de Groote Markt te Groningen,

heeft in een daartoe geschikt LOKAAL **uitgestald**: eene schoone hoeveelheid **KINDERSPEEL- en ANDERE GOEDEREN**, alles zeer doelmatig tot

ST.-NIKOLAASGESCHENKEN;

waarin ik mij ten vriendelijkste aanbeveel.

Sigaren-Fabrijk BREMEN.

Ondergeteekende beveelt bij voortduring zijn **FABRIKAAT** in de welwillende aandacht van Heeren HANDELAREN beleefdelijk aan.

H. J. ALTING.

CIBARIA SALUBERRIMA,

IN PLAATS VAN

REVALENTA ARABICA.

De **CIBARIA** is het BESTE VOEDSEL voor jonge Kinderen en zwakke Menschen. Zij werkt spoediger, is smakelijker en veel goedkooper dan DU BARRY'S **Revalenta**, en heeft velen reeds hare heilzame krachten getoond. Zij wordt afgeleverd in **blikken bussen**, inhoudende: 12½, 25 en 50 Ned. Looden, voor 45 Cts., 80 Cts. en *f* 1,60; de Prima voor 75 Cts., *f* 1,40 en *f* 2,50; te *Groningen* bij den Heer R. T. TIDDENS; verder in de bekende Depôts, en aan het MAGAZIJN te *'s Gravenhage*, bij den Fabrikant J. A. van WIJK.

WEERKUNDIGE WAARNEMINGEN,

gedaan te *Groningen*; medegedeeld van wege het Genootschap: *Ter bevordering der Natuurkundige Wetenschappen.*

November 1856.

DAGEN.	BAROMETER op 0°.			THERMOMETER.			VOCHTIGHEIDS-TOESTAND.			WINDSTREEK.			LUCHTGESTELDHEID.		
	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 u.	2 u.	8 u.	8 u.	2 u.	8 u.	8 uur.	2 uur.	8 uur.	8 uur.	2 uur.	8 uur.
16	762,38	764,82	766,83	0,5	2,9	1,5	0,91	0,94	0,98	N.N.O.	Z.W.t.W.	Z.Z.W.	wein. bew.	bewolkt.	bewolkt.
17	765,06	762,78	762,59	2,4	4,9	4,2	0,95	0,93	0,97	Z.Z.W.	Z.W.	Z.W.t.Z.	„	betrokken.	betrokken.
18	762,38	763,37	765,20	4,1	5,6	2,6	0,97	0,97	0,97	Z.W.	Z.W.t.Z.	O.N.O.	betrokken.	„	„
19	762,99	761,37	761,62	2,6	4,3	4,4	0,97	max.	0,98	O.Z.O.	Z.	Z.	„	„	regen.
20	758,04	754,90	756,90	4,3	7,2	5,4	max.	0,96	0,94	Z.t.W.	N.W.	W.t.N.	mistig.	bewolkt.	bewolkt.
21	765,24	766,64	767,86	3,2	5,2	2,9	0,97	0,87	0,94	N.O.t.O.	N.O.t.O.	Z.	betrokken.	betrokken.	betrokken.
22	763,20	760,48	759,30	4,6	8,8	9,1	max.	max.	max.	Z.Z.W.	W.Z.W.	W.	„	regen.	„

Te *Groningen*, bij de Erven C. M. van BOLHUIS HOITSEMA.